

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 4
Den Haag

Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.minbuza.nl

Contactpersoon
Joop Nijssen

T 0031 70 348 4858
DIE-BNC@minbuza.nl

Onze Referentie
DIE-BNC - 1072/12

Bijlage(n)
fichedocument

Datum 31 augustus 2012
Betreft Informatievoorziening over nieuwe Commissievoorstellen

Overeenkomstig de bestaande afspraken heb ik de eer u hierbij 9 fiches aan te bieden die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (BNC).

Fiche 1: Verordening financiële aansprakelijkheid bij investeringsgeschillen van investeerders uit derde landen

Fiche 2: Verordening betalingsbalansfaciliteit voor niet-eurolanden

Fiche 3: Mededeling Europese strategie voor sleuteltechnologieën

Fiche 4: Mededeling bestrijding belastingfraude en belastingontduiking

Fiche 5: Verordening handelsgerelateerde maatregelen visserijproducten

Fiche 6: Pakket inzake technische controles voertuigen

Fiche 7: Mededeling betere toegang tot wetenschappelijke informatie

Fiche 8: Mededeling gezamenlijke strategie voor een partnerschap tussen de EU en het caribisch gebied

Fiche 9: Mededeling ontwikkeling EU beleid voor Noordpoolgebied

De Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,

Ben Knapen

Fiche 1: Verordening financiële aansprakelijkheid bij investeringsgeschillen van investeerders uit derde landen

1. Algemene gegevens

Titel Voorstel

Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en Raad tot vaststelling van een kader voor een regeling van financiële aansprakelijkheid in verband met scheidsgerechten voor de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten, die zijn ingesteld bij internationale overeenkomsten waarbij de Europese Unie partij is.

Datum Commissiedocument

21 juni 2012

Nr. Commissiedocument

COM(2012) 335

Prelex

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=201745

Nr. impact-assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board

Niet opgesteld

Behandelingstraject Raad

RBZ, handel

Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I).

Rechtsbasis, besluitvormingsprocedure Raad, rol Europees Parlement, gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen

a) Rechtsbasis

Artikel 207, lid 2, Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

b) Besluitvormingsprocedure Raad, rol Europees Parlement

Gewone wetgevingsprocedure art. 294 VWEU. Raad: gekwalificeerde meerderheid. EP: medebeslissingsprocedure.

c) Gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen

De Commissie krijgt bijstand van een Comité voor investeringsovereenkomsten dat in het leven is geroepen bij Verordening [2010/197 COD]. Dit comité is een comité in de zin van Verordening (EU)

nr. 182/2011. Zowel de onderzoeks- als ook de raadgevingsprocedure is op verschillende besluiten van toepassing.

2. Samenvatting BNC-fiche

- *Korte inhoud voorstel*

Het Verdrag van Lissabon heeft buitenlandse directe investeringen binnen het toepassingsgebied van het gemeenschappelijk handelsbeleid van de Unie gebracht en daarmee onder de exclusieve bevoegdheid van de Unie.

Deze verordening voorziet in afspraken tussen de Unie en de lidstaten over de financiële en juridische aansprakelijkheid in geschillen inzake investeringsbescherming met investeerders uit derde landen.

Deze verordening is uitsluitend van toepassing op geschillen die door investeerders buiten de EU (uit derde landen) tegen de EU en/of een lidstaat aanhangig worden gemaakt¹.

Het leidende beginsel van de verordening is dat de entiteit die de litigieuze² maatregel heeft genomen ook financieel aansprakelijk is. Ook regelt deze verordening onder welke voorwaarden ofwel de Unie ofwel de betreffende lidstaat moet optreden als verweerder in een geschil, over hoe de samenwerking tussen de Commissie en de lidstaat in specifieke zaken wordt gestructureerd en hoe omgegaan moet worden met de mogelijkheid tot minnelijke schikking van zaken. De volgende beginselen liggen ten grondslag aan de voorgestelde regels: 1) de aansprakelijkheidsverdeling moet budgettair neutraal zijn voor de Unie; 2) een investeerder uit een derde land mag niet worden benadeeld door de interne regeling tussen de Unie en de lidstaten; 3) het mechanisme moet de grondbeginselen eerbiedigen voor het externe handelen van de Unie.

- *Bevoegdheidsvaststelling en subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel*

- Bevoegdheid: artikel 207, lid 2, VWEU. Nederland vindt dit een ontoereikende rechtsbasis.

- Subsidiariteit: *positief voor zover van toepassing*.

- Proportionaliteit: *negatief*.

- *Risico's / implicaties/ kansen*

Nederland verwelkomt in zijn algemeenheid het initiatief van de Commissie om te voorzien in afspraken tussen de Unie en de lidstaten over financiële en juridische aansprakelijkheid en vertegenwoordiging in geschillen met investeerders uit derde landen. Ook beschouwt Nederland het positief dat de verordening het basisbeginsel hanteert dat de entiteit die de litigieuze maatregel heeft genomen financieel aansprakelijk is indien hiermee het investeringsrecht wordt geschonden.

¹ Het gaat hierbij om derde landen waarmee de Unie voornemens is om vrijhandelsakkoorden met een investeringsbeschermingshoofdstuk of alleenstaande investeringsbeschermingsovereenkomsten af te sluiten. De verordening is uitdrukkelijk niet van toepassing op investeerders uit andere EU lidstaten. Voor deze gevallen blijven de intra-EU investeringsovereenkomsten vooralsnog van toepassing.

² Met litigieuze maatregel wordt bedoeld de maatregel die ten grondslag ligt van het geschil en die de basis vormt voor de claim van de investeerder.

Nederland is kritisch ten aanzien van de gekozen rechtsbasis van artikel 207, tweede lid, VWEU. Deze is ontoereikend, omdat het voorstel voor een verordening niet alleen materie betreft die onder de exclusieve bevoegdheid van de Unie valt. Het voorstel raakt ook aan nationale competenties van de lidstaten, zoals de regels voor onteigening, het eigendomsrecht en nadeelcompensatie. Ook tast het voorstel de autonome procespositie van de lidstaten in bovengenoemde geschillen aan, omdat de rolverdeling tussen de Unie en de lidstaten op dit moment niet in balans is.

Nederland kan zich dan ook niet zonder meer vinden in de volgende punten:

- Op basis van te ruim geformuleerde criteria, kan de Commissie zelf in een geschillenbeslechtsprocedure als verweerder optreden in plaats van de lidstaat die de litigieuze maatregel heeft genomen, terwijl de lidstaat financieel wel aansprakelijk blijft.
- De Commissie kan verlangen dat de betreffende lidstaat gedurende de procedure een bepaald standpunt inneemt.
- De Commissie kan besluiten tot minnelijke schikking van een geschil terwijl de lidstaat als verweerder optreedt.
- De Commissie kan besluiten dat de lidstaat financieel aansprakelijk is, ook indien daarover tussen de Unie en de lidstaat (nog) geen overeenstemming bestaat.
- De Commissie stelt dat de exclusieve bevoegdheid van de Unie zich ook uitstrekt tot het eigendomsrecht en onteigeningregels in relatie tot investeringsbescherming. Dit tast de nationale bevoegdheden en interne rechtsorden van de lidstaten aan.

- *Nederlandse positie*

De Nederlandse inzet zal vooral gericht zijn om een evenwichtiger rolverdeling tussen de lidstaten en de Commissie in het kader van investeringsbeschermingsgeschillen met investeerders uit derde landen te bereiken.

Daarnaast zal Nederland in de verdere onderhandelingen met de Commissie het standpunt uitdragen dat de gekozen rechtsgrondslag ontoereikend is en dat onteigening en het eigendomsrecht behoren tot de nationale competentie van de lidstaten.

3. Samenvatting voorstel

- *Inhoud voorstel*

Het Verdrag van Lissabon heeft buitenlandse directe investeringen onder het gemeenschappelijk handelsbeleid van de Unie gebracht en daarmee is dit een exclusieve bevoegdheid van de Unie geworden. Dientengevolge vinden op dit moment onderhandelingen plaats tussen de EU en de lidstaten enerzijds en derde landen (vooralsnog met Canada, India en Singapore) anderzijds om investeringsbeschermingshoofdstukken te integreren in toekomstige vrijhandelsakkoorden (FTA's). Een belangrijk element van dergelijke investeringsbeschermingshoofdstukken is dat voorziet wordt in een geschillenbeslechtsmechanisme van investeerders tegen een staat wanneer deze mogelijk in strijd met de bepalingen van het investeringsbeschermingshoofdstuk heeft gehandeld. Wanneer een

dergelijke geschillenbeslechtingprocedure plaatsvindt, gaan daarmee kosten gepaard voor de betrokken staat (administratiekosten in verband met het geschil, honoraria van arbiters en advocaten) en kan deze, indien in het ongelijk gesteld, zijn gehouden tot betaling van een schadevergoeding. Deze verordening voorziet in afspraken tussen de Unie en de lidstaten over de financiële en juridische aansprakelijkheid in geschillen inzake investeringsbescherming met investeerders uit derde landen. Het leidende beginsel van deze verordening is dat, ingeval van beslechting van geschillen tussen investeerders en staten, die entiteit financieel aansprakelijk is die de litigieuze maatregel heeft genomen. Dit betekent dat wanneer de desbetreffende maatregel door de instellingen van de Unie is genomen, de financiële aansprakelijkheid bij de instellingen van de Unie moet gaan rusten. Wordt de maatregel door een lidstaat van de Unie genomen, dan is de betreffende lidstaat financieel aansprakelijk. Wanneer een handeling van een lidstaat wordt voorgeschreven door het recht van de Unie, rust de financiële aansprakelijkheid bij de Unie.

Naast de financiële aansprakelijkheid voorziet het voorstel ook in afspraken rondom juridische vertegenwoordiging in geschillen. Namelijk onder welke voorwaarden de Unie of de lidstaat, die de litigieuze maatregel heeft genomen, optreden als verweerder in een geschil, hoe de samenwerking tussen de Commissie en de lidstaat in specifieke zaken moet worden gestructureerd, hoe met de mogelijkheid van minnelijke schikking om te gaan en tot slot over de mechanismen die nodig zijn om te waarborgen dat een eventuele aansprakelijkheidsverdeling kan plaatsvinden.

Voorts liggen de volgende beginselen ten grondslag aan het voorstel voor een verordening. Het eerste beginsel is dat de algemene uitwerking van de aansprakelijkheidsverdeling uiteindelijk budgettair neutraal moet zijn voor de Unie, zodat de Unie alleen de kosten draagt waaraan rechtshandelingen van haar instellingen ten grondslag liggen. Het tweede beginsel is dat het mechanisme zodanig moet werken, dat een investeerder uit een derde land niet mag worden benadeeld door de noodzaak van een regeling van de financiële aansprakelijkheid binnen de Unie. Met andere woorden, indien er een meningsverschil tussen de Unie en de betreffende lidstaat is, zal aan de benadeelde investeerder uit een derde land toegewezen schadevergoeding worden betaald, en pas daarna naar de interne verdeling binnen de Unie worden gekeken. Het derde beginsel is dat het mechanisme de grondbeginselen moet eerbiedigen voor het externe handelen van de Unie, zoals verankerd in de Verdragen, de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie, met name die van eenheid van externe vertegenwoordiging en van loyale samenwerking.

- *Impact assessment Commissie*
Er is geen impact assessment door de Commissie opgesteld.

4. Bevoegdheidsvaststelling en subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel

a) Bevoegdheid

De Commissie baseert de bevoegdheid van de Unie om deze Verordening aan te nemen op artikel 207, lid 2, VWEU. Volgens de Commissie is in deze bepaling onder meer een exclusieve bevoegdheid van de Unie vastgelegd voor een gemeenschappelijk internationaal investeringsbeleid. Daarnaast wordt in de toelichting ook naar artikel 63 VWEU verwezen, welke volgens de Commissie een bevoegdheid voor de Unie voor portfolio-investeringen bevat.

De Europese Unie is exclusief bevoegd op het terrein van de gemeenschappelijke handelspolitiek (artikel 3, lid 1, onder e VWEU). In het voorstel is naar het oordeel van Nederland deels sprake van zaken die onder de exclusieve bevoegdheid van de Unie vallen, deels van zaken die tot de gedeelde bevoegdheid van EU en lidstaten behoren en deels van zaken die tot bevoegdheden van de lidstaten behoren. Nederland vindt dat de gekozen rechtsbasis derhalve niet toereikend is.

In de eerste plaats vallen volgens Nederland niet alle aspecten van investeringsbescherming binnen de exclusieve bevoegdheid van de Unie ingevolge artikel 207, tweede lid, VWEU (zie ook BNC fiche "*Verordening tot vaststelling van overgangsregelingen voor bilaterale investeringsovereenkomsten tussen lidstaten en derde landen*" COM(2010)344). Verschillende aspecten rond eigendom, onteigening, nadeelcompensatie, geschillenbeslechting en internationale vertegenwoordiging en aansprakelijkheid nog steeds tot de bevoegdheden van lidstaten.

In de tweede plaats betreft het voorstel voor de verordening niet uitsluitend aspecten op het gebied van buitenlandse directe investeringen, maar ook op het gebied van portfolio-investeringen. Derhalve is het noodzakelijk om ook artikel 64 lid 2 VWEU (vrij verkeer van kapitaal) als rechtsbasis op te nemen. In tegenstelling tot artikel 207 VWEU zijn de bevoegdheden onder artikel 64 lid 2 VWEU in principe gedeeld (interne markt, artikel 4, lid 2, onder a VWEU).

b) Subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel

Subsidiariteit: positief voor zover van toepassing.

Er is een noodzaak voor gezamenlijk optreden. Het doel is om één regime voor vertegenwoordiging en de financiële afwikkeling van alle geschillen tussen investeerders uit derde landen en de Unie en/of lidstaten vast te leggen. Dit kan alleen door een Europese regeling gerealiseerd worden, omdat zowel de Unie als ook de lidstaten in dergelijke geschillen partij kunnen zijn en het noodzakelijk is om op Unieniveau de onderlinge verhoudingen tussen en de rechten en plichten van de Unie en de lidstaten vast te leggen.

Ten aanzien van de aspecten m.b.t. buitenlandse directe investeringen die binnen de exclusieve bevoegdheid van de Unie vallen (artikel 207 VWEU), is de subsidiariteittoets niet van toepassing.

Ten aanzien van de aspecten m.b.t. portfolio investeringen die binnen de gedeelde bevoegdheid vallen (artikel 64 VEU), is de subsidiariteittoets positief.

Echter, ten aanzien van het eigendomsrecht, de regels rondom onteigening en nadeelcompensatie, die nog steeds tot de nationale competenties van de lidstaten behoren is de Unie niet bevoegd om op deze terreinen op te treden. Derhalve is de subsidiariteitstoets voor deze aspecten niet van toepassing.

Proportionaliteit: negatief.

De verordening voorziet in een rol voor de Commissie die veel verder strekt dan noodzakelijk is voor een goede, evenwichtige financiële afwikkeling tussen de Unie en lidstaten (zie onder 4a en 9). Dit vanwege het feit dat de Commissie op basis van te ruim geformuleerde criteria zelf in geschillenbeslechtingprocedures als verweerder op kan treden in plaats van de lidstaat die de litigieuze maatregel heeft genomen, terwijl de lidstaat financieel wel aansprakelijk blijft. Daarnaast kan de Commissie verlangen dat de betreffende lidstaat gedurende de procedure een bepaald standpunt in moet nemen. Bovendien tast dit voorstel de nationale bevoegdheid op het gebied van het eigendomsrecht en onteigeningregels aan. Nederland zal zich er in de onderhandelingen voor inzetten dat het voorstel wordt aangepast opdat het wel aan de proportionaliteitseis voldoet.

c) Nederlands oordeel over de voorstellen op het gebied van gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen

De noodzaak om één regime in te stellen om de juridische en financiële aspecten van geschillen tussen investeerders van derde landen en de Unie en/of lidstaten helder en uniform te regelen is onbetwist. Dit is ook de wens van de lidstaten.

Positief aan het voorstel is dat het leidende en ordende beginsel van de verordening inhoudt dat de entiteit die de litigieuze maatregel heeft genomen ook financieel aansprakelijk is. De Unie is aansprakelijk voor de door haar genomen maatregelen. De lidstaten zijn aansprakelijk voor de van hen afkomstige maatregelen, tenzij de maatregelen worden voorschreven door het recht van de Unie.

Echter, Nederland is van mening dat de in de verordening voorgestelde rolverdeling tussen de Commissie en de lidstaten onevenwichtig is.

Zo kan de Commissie op grond van artikel 8, lid 2 besluiten dat de Unie alsnog in plaats van de lidstaat als verweerder optreedt, zonder dat de belangen van de lidstaat daarbij in het voorstel adequaat gewaarborgd worden. Dit is onwenselijk aangezien in geval een maatregel van de lidstaat wordt betwist, daarmee de financiële aansprakelijkheid van die lidstaat in het geding is. Ook kan de Commissie de procespositie en -tactiek van de lidstaten bepalen. Zo kan zij op basis van artikel 9, lid 2, verlangen dat de lidstaat een bepaald standpunt inneemt indien er een Unierechtelijke belang is. Verder blijkt uit artikel 13, lid 3 dat de Commissie ook zonder toestemming van de lidstaat het geschil kan schikken. Voorts regelt artikel 17, lid 5, dat wanneer de Unie als verweerder optreedt en er geen overstemming is tussen de Unie en de lidstaat over de financiële aansprakelijkheid, de Commissie alsnog kan besluiten om de lidstaat aansprakelijk te houden. De termijn om tegen dit besluit bezwaar aan te tekenen is één maand, een relatief korte periode.

Daarnaast heeft Nederland bedenkingen bij de gekozen bevoegdheidsgrondslag (zie onder 4 a). Voorts tast het voorstel nationale competenties van Nederland aan op het terrein van het eigendomsrecht, de onteigeningsregels, nadeelcompensatie en het voeren van autonome en efficiënte procespositie (zie onder 4a).

Bij al deze punten geldt dat een rol van de Commissie gewenst kan zijn, maar dat deze – en vooral de grenzen aan de mogelijkheid tot handelen van de Commissie – onvoldoende gespecificeerd zijn in het voorstel. Hierdoor dreigt de positie van de lidstaten in te grote mate onderhorig te worden aan die van de Commissie.

De Nederlandse inzet zal vooral gericht zijn om een evenwichtigere rolverdeling tussen de lidstaten en de Commissie in het kader van investeringsbeschermingsgeschillen met investeerders uit derde landen te bereiken.

Daarnaast zal Nederland in de verdere onderhandelingen met de Commissie het standpunt uitdragen dat de gekozen rechtsgrondslag ontoereikend is en dat onteigening en het eigendomsrecht behoren tot de nationale competentie van de lidstaten.

In zijn geheel genomen biedt het voorstel in beginsel een goede basis voor onderhandelingen.

5. Implicaties financieel, gevolgen voor regeldruk en administratieve lasten

a) Consequenties EU-begroting

Het is onduidelijk of dit voorstel positieve of negatieve gevolgen zal hebben voor de EU-begroting. Aan de ene kant komt er met dit voorstel een voorziening waarbij lidstaten die aansprakelijk zijn voor een internationaal investeringsgeschied, periodieke betalingen aan de EU-begrotingen zullen verrichten om de kosten van arbitrage te compenseren. Aan de andere kant zal de Unie wanneer zij zelf verantwoordelijk is verplicht worden een schadevergoeding te betalen. Al deze inkomsten en uitgaven lopen via begrotingslijn 20 02 01 'buitenlandse handelsbetrekkingen'. In 2012 was hier een bedrag van 7 mln. euro (in betalingen) voor inbegroot. De Commissie heeft voor 2013 een bedrag van 8,5 mln. euro (in betalingen) voorgesteld. Over de begroting 2013 wordt op dit moment nog onderhandeld. Waar het gaat om betalingen na 2013 acht Nederland het van belang dat deze begrotingslijn integraal onderdeel is van de onderhandelingen voor het volgend Meerjarig Financieel Kader 2014 – 2020. De Nederlandse inzet is dat deze begrotingslijn binnen het kader en inzet van Nederland m.b.t. Meerjarig Financieel Kader 2014 – 2020 dient te blijven.

b) Financiële consequenties (incl. personele) voor rijksoverheid en/ of decentrale overheden

De informatieverplichtingen die in de voorgestelde verordening staan, zullen nieuwe werklasten met zich meebrengen waarvoor mogelijk meer (specialistische) capaciteit voor dit onderwerp bij de Rijksoverheid nodig zal zijn.

Het is onwaarschijnlijk dat deze verordening een hoger risico op financiële aansprakelijkheid met zich mee zal brengen. Tot op heden is Nederland nog nooit gedagvaard noch veroordeeld in een arbitragezaak over investeringsbescherming. Maar omdat nu nog niet vaststaat of de investeringshoofdstukken in de nieuwe EU-vrijhandelsakkoorden hetzelfde hoge beschermingsniveau zullen bieden als de huidige Nederlandse investeringsbeschermings-overeenkomsten (IBO's), is niet te voorspellen welke gevolgen dit voor de mogelijke aansprakelijkheid van Nederland in de toekomst zal gaan hebben.

Hoe dan ook verandert deze verordening de politieke en juridische dynamiek inzake investeringsbeschermingsgeschillen met derde landen.

Eventuele budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het/de beleidsverantwoordelijk(e) departement(en), conform de regels van de budgetdiscipline.

c) Financiële consequenties (incl. personele) voor bedrijfsleven en burger
Geen.

d) Gevolgen voor regeldruk/administratieve lasten voor rijksoverheid, decentrale overheden, bedrijfsleven en burger

Zoals onder 5 b is vermeld, zorgen de toenemende informatieverplichtingen voor extra administratieve lasten voor de Rijksoverheid en decentrale overheden.

6. Implicaties juridisch

a) Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving en/of sanctionering beleid

De bepalingen van het *Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv)* zullen niet gewijzigd hoeven te worden. Rv bevat onder meer regels ten aanzien van arbitrage in Nederland en in het buitenland, waaronder regels voor de erkenning en tenuitvoerlegging van arbitrale vonnissen. Daarin is bepaald dat een in een vreemde Staat gewezen arbitraal vonnis waarop een erkennings- en tenuitvoerleggingsverdrag van toepassing is, in Nederland kan worden erkend en ten uitvoer worden gelegd. Overigens bepaalt de verordening dat, in het geval dat de Unie als verweerder optreedt en Nederland financieel aansprakelijk wordt gesteld, de Unie de schadevergoeding betaalt en Nederland vervolgens dit aan de Unie moet vergoeden. Nederland zal daartoe gehouden zijn op grond van de voorgestelde verordening in samenhang met artikel 4, lid 3, VEU. Er is derhalve dan geen sprake van een tenuitvoerlegging van een arbitraal vonnis, maar van de naleving van een Unierechtelijke verplichting.

De *Wet Naleving Europese regelgeving publieke entiteiten* ('Wet NERpe') voorziet in een aantal instrumenten voor de Rijksoverheid om de naleving van Unierechtelijke verplichtingen door (decentrale) publieke entiteiten te bevorderen. In de situatie dat Nederland door de Unie financieel aansprakelijk wordt gesteld wegens een schending van het Unierecht en dit aan een andere publieke

entiteit is toe te rekenen, zal de Rijksoverheid in eerste instantie tot betaling worden aangesproken en hiertoe moeten overgaan aan de investeerder uit een derde land. De Rijksoverheid zal vervolgens tot verhaal overgaan bij de betreffende publieke entiteit. De Wet NERpe biedt een dergelijk verhaalsrecht van de Rijksoverheid jegens die publieke entiteit.

Een besluit tot verhaal wordt niet genomen dan nadat aan de betreffende publieke entiteit gelegenheid tot overleg is geboden. Daarnaast zal de betreffende decentrale overheid, tijdig bij de behandeling van de procedure in eerste aanleg - d.w.z. bij de arbitrage - betrokken/gehoord worden.

De *Onteigeningswet* behoeft niet gewijzigd te worden, aangezien het eigendomsrecht tot de nationale bevoegdheid van de lidstaten behoort (zie ook artikel 345 VWEU).

b) Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen en kaderbesluiten), dan wel voorgestelde datum inwerkingtreding (bij verordeningen en beschikkingen) met commentaar t.a.v. haalbaarheid

De Commissie wenst dat dit voorstel zo spoedig mogelijk door de Raad en het EP aangenomen zal worden, zodat het tegelijkertijd met de ondertekening van de vrijhandelsakkoorden met Canada, India en Singapore in werking kan treden. De eerste presentaties van het voorstel hebben op 4 en 17 juli 2012 plaatsgevonden. De inhoudelijke discussie met lidstaten zal vanaf september 2012 beginnen. Het is nog niet bekend wanneer het EP een eerste over dit onderwerp zal agenderen. Gezien de gevoeligheid en grote impact van dit voorstel, lijkt het onwaarschijnlijk dat de Raad en het EP dit voorstel in de huidige vorm op korte termijn zullen gaan goedkeuren.

c) Wenselijkheid evaluatie-/horizonbepaling

Artikel 21, lid 1, van het voorstel voor een verordening bepaalt dat de verordening regelmatig geëvalueerd zal worden. Uiterlijk 3 jaar na de inwerkingtreding van deze verordening wil de Commissie een eerste evaluatierapport aan de Raad en het EP voorleggen. Een regelmatige evaluatie is wenselijk, maar de vraag is of een termijn van 5 jaar niet geschikter zou zijn.

7. Implicaties voor uitvoering en handhaving

a) Uitvoerbaarheid

Het voorstel heeft geen directe implicaties voor uitvoeringsinstanties. Een aandachtspunt voor de Commissie betreft de implicaties die mogelijk ontstaan indien een lidstaat, die financieel aansprakelijk wordt gesteld in een zaak waar de Unie voor deze als verweerder heeft opgetreden, de schadevergoeding niet kan of wil betalen.

b) Handhaafbaarheid

De verordening veronderstelt dat de Commissie in staat is om op te treden als verweerder in geschillen inzake investeringsbescherming, ook wanneer de litigieuze maatregel door een lidstaat is

genomen. Een aandachtspunt voor de Commissie zou zijn dat zij hiervoor voldoende capaciteit met het benodigde specialisme zal moeten reserveren.

8. Implicaties voor ontwikkelingslanden

Geen.

9. Nederlandse positie

Voor Nederland is van cruciaal belang dat afspraken rondom vertegenwoordiging en de financiële aspecten bij de afwikkeling van geschillen tussen investeerders uit derde landen en de Unie en/of lidstaten helder en goed geregeld worden. Een Europese verordening is een geschikt instrument om die regels vast te leggen.

Nederland onderschrijft bovendien het basisbeginsel zoals neergelegd in de verordening dat diegene die de litigieuze maatregel genomen heeft ook zelf verweerder dient te zijn, in staat moet zijn zichzelf effectief te kunnen verdedigen en zelf te kosten en eventuele schadevergoedingen dient te betalen. Daarnaast is het voor Nederland van groot belang de bevoegdheden op het gebied van buitenlandse directe investeringen die *niet* tot de exclusieve bevoegdheid van de Unie behoren (met name onteigening en nadeelcompensatie, het eigendomsrecht, geschillenbeslechting en internationale vertegenwoordiging waarvoor lidstaten zelf verantwoordelijk zijn en aansprakelijkheid) te behouden en te kunnen blijven uitoefenen.

De Nederlandse inzet concentreert zich op een aantal punten. Ten eerste kan Nederland het standpunt van de Commissie dat de Unie beschikt over een exclusieve bevoegdheid over alle aspecten die de verordening regelt, niet onderschrijven. Deze positie sluit aan op de positie m.b.t. de transitieverordening voor bestaande IBO's (zie BNC fiche "*Verordening tot vaststelling van overgangsregelingen voor bilaterale investeringsovereenkomsten tussen lidstaten en derde landen*" COM (2010)344). Van cruciaal belang is vooral dat – in het verlengde van de onderliggende bevoegdheidskwestie – in de verordening onvoldoende rekening wordt gehouden met het feit dat de betreffende vrijhandelsakkoorden als gemengde akkoorden ondertekend en geratificeerd zullen worden.

Ten tweede is het zo dat een rol van de Commissie gewenst kan zijn in de procesvoering onder investeringsbeschermingsbepalingen in EU vrijhandelsakkoorden, maar dat deze – en vooral de grenzen aan de mogelijkheid tot handelen van de Commissie – in het voorstel onvoldoende gespecificeerd zijn. Zo geeft artikel 8, lid 2 te ruime mogelijkheden voor de Commissie om het verweer te voeren voor een maatregel waarvoor een lidstaat verantwoordelijk – en mogelijk financieel aansprakelijk – is. Daarnaast kan de Commissie op grond van artikel 9, lid 2 bepalen, welke standpunten Nederland als verweerder moet innemen indien het belang van de Unie geraakt wordt, waarbij het laatste niet verder wordt gekwalificeerd.

Ten derde kan op grond van artikel 13, lid 3 de Commissie eenzijdig beslissen een geschil te schikken wanneer hogere belangen van de Unie dat vereisen. Dergelijke criteria zijn in de ogen van Nederland veel te ruim geformuleerd.

Ten vierde kijkt Nederland kritisch naar artikel 17 lid 5, van het voorstel waarin opgenomen is dat wanneer de Unie en lidstaat het niet eens zijn over de financiële aansprakelijkheid, de Commissie alsnog kan besluiten dat de lidstaat aansprakelijk is. Naar het oordeel van Nederland mag deze bepaling niet leiden tot een beperking van de gang van de lidstaten naar het Europese Hof van Justitie.

Bovendien dient de betrokken lidstaat wanneer deze het oneens is met dat besluit van de Commissie, binnen één maand hiertegen bezwaar aan te tekenen. Volgens Nederland zou deze termijn opgerekt moeten worden (naar bijv. 3 maanden) zodat de lidstaat in staat is een goed gefundeerd bezwaarschrift op te stellen.

Het voorstel voor een verordening regelt niet alleen de financiële aansprakelijkheid van de Unie zelf, maar met name de procesmatige en financiële verhouding tussen lidstaten en de Unie bij investeringsbeschermingsgeschillen met investeerders uit derde landen.

Deze regels brengen consequenties met zich mee voor de interne rechtsorde en de vertegenwoordigingsbevoegdheid van lidstaten in dergelijke geschillen en mogelijk ook voor de individuele aansprakelijkheid van lidstaten.

Tot slot heeft Nederland zorgen over de implicaties die mogelijk ontstaan indien een lidstaat, die financieel aansprakelijk wordt gesteld in een zaak waar de Unie voor deze als verweerder heeft opgetreden, de schadevergoeding niet kan of wil betalen. Het verdient de voorkeur als deze situatie expliciet in de verordening geregeld wordt, zodat uitgesloten wordt dat andere lidstaten moeten meebetalen voor de financiële aansprakelijkheid van een andere lidstaat.

Nederland zal in de verdere onderhandelingen bij dit voorstel inzetten op een aanpassing van de verordening op de hiervoor genoemde punten en het Nederlandse standpunt zoals geformuleerd in 4 c uitdragen.

Fiche 2: Verordening betalingsbalansfaciliteit voor niet-eurolanden

1. Algemene gegevens

Titel voorstel: Voorstel voor een verordening van de Raad tot instelling van een faciliteit voor het toekennen van financiële bijstand aan lidstaten die de euro niet als munt hebben.

Datum Commissiedocument:

22 juni 2012

Nr. Commissiedocument:

COM(2012) 336

Prelex

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=201752

Nr. Impact Assessment Commissie en Opinie Impact Assessment Board

Niet opgesteld

Behandelingstraject Raad

Ecofin Raad

Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Financiën

Rechtsbasis, besluitvormingsprocedure Raad, rol Europees Parlement, gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen

a) *Rechtsbasis:*

Artikel 352

b) *Besluitvormingsprocedure Raad en rol Europees Parlement*

Unanimiteit in de Raad, goedkeuring door het Europees Parlement

c) *Gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen*

Geen

2. Samenvatting BNC-fiche

Met dit voorstel wordt beoogd de huidige verordening voor het verlenen van betalingsbalanssteun aan niet-eurolanden (332/2002) te vervangen. Enerzijds creëert de nieuwe verordening een juridische basis voor reeds bestaande praktijken voor niet-eurolanden, zoals het verlenen van preventieve steun en post-programma toezicht. Anderzijds is het doel van de Commissie om met deze nieuwe verordening de regels die gelden voor eurolanden voor het verkrijgen van steun die momenteel worden uitgewerkt in verordening 819/2011 (deze verordening is momenteel in de fase van de trilog tussen Commissie, Raad en Europees Parlement aanbeland) ook voor niet-eurolanden te laten gelden. Het kabinet onderschrijft de wens om de op ad hoc basis gemaakte afspraken een juridische basis te geven en deelt het oordeel van de Commissie dat de eisen die zijn gesteld aan bijvoorbeeld verscherpt toezicht voor eurolanden (verordening 819/2011) ook voor niet-eurolanden moeten gelden wanneer een kredietlijn wordt afgegeven. Ook het explicieter uitwerken van de samenwerking met het IMF en eisen aan post-programma toezicht kan het kabinet ondersteunen. Het kabinet is echter tegen het volledig gelijkstellen van instrumentarium voor niet-eurolidstaten aan dat van eurolidstaten. Het is logisch dat het instrumentarium voor eurolanden uitgebreider is, aangezien de financiële verwevenheid in een monetaire unie aanzienlijk groter is dan die binnen de rest van de Unie. Het kabinet ziet daarom geen reden om het volledige instrumentarium voor eurolanden één-op-één te kopiëren naar niet-eurolanden.

Het oordeel van het kabinet over de subsidiariteit is positief. Serieuze betalingsbalansproblemen, ook in niet-eurolanden, kunnen vanwege negatieve economische overloopeffecten tussen EU-lidstaten een gevaar vormen voor de financieel-economische stabiliteit in de Unie als geheel en dienen dus ook op Europees niveau te worden aangepakt. Het kabinetsoordeel over de proportionaliteit is deels positief, deels negatief. Positief waar de Commissie zaken codificeert die al staande praktijk waren voor niet-eurolanden die gebruik maken van de betalingsbalansfaciliteit en waar het gaat om het stroomlijnen van eisen aan toezicht bij het vertrekken van preventieve steun en post-programmatoezicht met de eisen die worden gesteld in verordening 819/2011. Negatief echter waar het gaat om het uitbreiden van bestaande intergouvernementele (crisis)instrumenten voor eurolanden naar niet-eurolanden. Het kabinet is van mening dat de Commissie hiermee verder gaat dan noodzakelijk, gezien de relatief grotere mate van onderlinge financieel-economische verwevenheid tussen de eurolanden afgezet tegen de niet-eurolanden.

3. Samenvatting voorstel

Sinds 2002 kunnen niet-eurolanden financiële steun ontvangen uit de betalingsbalansfaciliteit van de Europese Unie als zij in betalingsbalansproblemen (dreigen te) verkeren. De faciliteit kon bij de oprichting in 2002 tot een maximum van 12 miljard euro aan leningen aangaan. Vanwege de crisis is

dit bedrag in 2008 opgehoogd naar 25 miljard tot uiteindelijk 50 miljard euro in 2009. De meest recente programma's uit de betalingsbalansfaciliteit zijn aangegaan met Hongarije, Letland en Roemenië. Bij Roemenië is na afronding van het programma afgesproken dat het gebruik kan maken van een preventieve kredietlijn. Hier is nog geen gebruik van gemaakt.

Deze steun is in 2002 mogelijk gemaakt met het aannemen van verordening 332/2002. Doordat deze verordening vrij summier qua opzet was, zijn actuele ontwikkelingen zoals de precieze procedures bij het verlenen van preventieve steun en de samenwerking met het IMF, onvoldoende in de verordening verwerkt. Bij het aangaan van verschillende betalingsprogramma's zijn zaken geregeld als post programma toezicht (om lidstaten beter te kunnen monitoren waarvan het programma is afgelopen, maar die nog wel minder dan 75% van de leningen hebben terugbetaald), het verlenen van preventieve steun middels kredietlijnen en de invulling van de rol van het IMF.

Volgens de Commissie wordt het tijd om verordening 332/2002 in te trekken en te vervangen. De belangrijkste reden die de Commissie hiervoor aandraagt is dat de mogelijkheden waarop deze betalingsbalansfaciliteit steun kan verlenen aan niet-eurolanden beperkter is dan die van de nieuwe faciliteiten voor eurolanden die recentelijk zijn opgericht en overeengekomen: Europese Faciliteit voor Financiële Stabiliteit (EFSF) en zijn toekomstige opvolger het Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM). Deze nieuwe verordening moet het mogelijk maken de eisen die aan eurolanden worden gesteld die steun aanvragen meer in lijn te brengen met de eisen aan programmalanden buiten de monetaire unie. Het huidige instrumentarium voor niet-eurolanden moet op basis daarvan worden aangepast.

Hiertoe wordt ook voor niet-eurolanden een tweetal concrete preventieve instrumenten geïntroduceerd, die op dit moment al voor eurolanden bestaan. Het voorstel is dat als desbetreffende niet-eurolanden aan bepaalde voorwaarden voldoen (als ze bijvoorbeeld een houdbare overheidsschuld hebben of geen banksolvabiliteitsproblemen hebben die systeemrelevante bedreigingen vormen) ze een PCCL (*precautionary conditional credit line*) kunnen aanvragen. Wanneer extra correctieve maatregelen nodig zijn, kunnen niet-eurolanden aanspraak maken op een zogenaamde ECCL (*extended conditional credit line*), waarbij strikte afspraken worden gemaakt over conditionaliteiten voor de periode waarin het land toegang heeft tot de kredietlijn. Indien de lidstaat trekt op de PCCL-faciliteit of wanneer een ECCL-kredietlijn wordt overeengekomen, wordt de lidstaat tevens onder verscherpt toezicht geplaatst door de Commissie. Dit houdt onder meer in dat de Commissie, de ECB, de Europese toezichthoudende autoriteiten (ETA's), het Europees Comité voor systeemrisico's (ESRB) en waar relevant het IMF, toezichtsmissies naar de lidstaat in kwestie ondernemen en aanbevelingen zullen doen. Dit komt overeen met de voorstellen die de Commissie in een eerder stadium al deed voor eurolanden, waarbij eurolanden onder verscherpt toezicht worden geplaatst door de Commissie wanneer zij gebruik maken van bestaande preventieve steunfaciliteiten (zie verordening 819/2011).

Mochten de genoemde preventieve kredietlijnen niet een afdoend middel zijn om de financieel-economische situatie te stabiliseren, dan kan de Raad nog steeds, net als in de huidige verordening 332/2002, op basis van een Commissievoorstel besluiten tot het verstrekken van een lening onder voorwaarden. Hiertoe dient een lidstaat een macro-economisch aanpassingsprogramma met de Commissie en de Raad overeen te komen.

Naast de twee concrete preventieve instrumenten worden de voorwaarden en procedures voor het toekennen van leningen nader uitgewerkt in de nieuwe verordening en grotendeels in lijn gebracht met verordening 819/2011. De monitoringsstappen die nu gelden bij de huidige betalingsbalansfaciliteit zullen in lijn worden gebracht met de stappen in de buitensporigtekortprocedure en het macro-economisch aanpassingsprogramma. Ook wordt vastgelegd dat na beëindiging van een programma toch nog sprake zal zijn van een toezichtsmechanisme; totdat 75% van het totale leningsbedrag is terug betaald zal er sprake zijn van post-programma toezicht. Ook wordt de samenwerking met het IMF waar relevant, expliciet vastgelegd. Het voorstel versoepelt ook in beperkte mate het leen- en uitleenbeleid van de Commissie voor dergelijke programma's teneinde zo efficiënt mogelijk te kunnen lenen en uitleenen; als er goedkeuring door de Raad is gegeven voor een programma dan wordt de Commissie gemachtigd om te allen tijde tussen de geplande uitbetalingen aan het programmaland op de kapitaalmarkt te lenen.

4. Bevoegdheidsvaststelling en subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel

a) Bevoegdheid

De bevoegdheidsgrondslag is artikel 352 VWEU. Als er actie vanuit de EU noodzakelijk is om doelstellingen te verwezenlijken die zijn vastgesteld in het EU-Werkingsverdrag, maar daar geen andere mogelijkheden toe zijn, kan de Raad unaniem op basis van een Commissie voorstel besluiten om de gewenste maatregelen te nemen. De gekozen rechtsbasis is gelijk aan de rechtsbasis die ten grondslag lag aan de oorspronkelijke verordening 332/2002. Het Nederlandse oordeel over de bevoegdheid is positief.

b) Subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel

Subsidiariteitsoordeel:

Het oordeel van het kabinet over de subsidiariteit is positief. Serieuze betalingsbalansproblemen, ook in niet-eurolanden, kunnen vanwege negatieve externe economische effecten tussen EU-lidstaten een gevaar vormen voor de financieel-economische stabiliteit voor de Unie als geheel en dienen dus ook op Europees niveau te worden aangepakt.

Proportionaliteitsoordeel:

Het oordeel van het kabinet over de proportionaliteit is deels positief, deels negatief. Positief waar de Commissie zaken die al staande praktijk waren voor niet-eurolanden die gebruik maken van de betalingsbalansfaciliteit van de juiste juridische basis voorziet en aanscherpt in lijn met de eisen voor eurolanden. Dan gaat het om de eisen aan preventieve steun, post programma toezicht en de rol van het IMF. Negatief waar het gaat om het opzetten van nieuwe (preventieve) crisisinstrumenten voor niet-eurolanden om dit instrumentarium in lijn te brengen met dat van eurolanden. Het kabinet is van mening dat de Commissie hiermee verder gaat dan noodzakelijk. Wat het kabinet betreft is het niet wenselijk om bepaalde bestaande intergouvernementele (crisis)instrumenten voor eurolanden één-op-één te kopiëren naar niet-eurolanden. De onderlinge financieel-economische verwevenheid van niet-eurolidstaten is niet van een zodanig niveau dat die een gelijksoortig (preventief) instrumentarium rechtvaardigt als dat voor eurolidstaten.

c) Nederlands oordeel over de voorstellen op het gebied van gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen

niet van toepassing

5. Financiële implicaties, gevolgen voor regeldruk en administratieve lasten

a) Consequenties EU-begroting

Het totaalbedrag waarvoor de betalingsbalansfaciliteit leningen en preventieve kredieten kan aangaan wijzigt niet en blijft gemaximeerd op 50 miljard euro. Om die reden zijn er geen nieuwe financiële gevolgen. Lidstaten van de EU staan via hun aandeel in de Europese begroting garant voor deze leningen.

b) Financiële consequenties (incl. personele) voor rijksoverheid en/ of decentrale overheden

Voor Nederland gaat het om dezelfde garantstelling als voorheen (maximaal ongeveer 2,5 miljard euro). Het Nederlandse aandeel van de betalingsbalansfaciliteit is als garantie opgenomen in de Rijksbegroting (begroting van Financiën IXB). Er dient nader te worden uitgezocht in hoeverre het huidige instrumentarium materieel wordt herzien door de introductie van deze nieuwe verordening. Als het instrumentarium daadwerkelijk substantieel wordt gewijzigd, dan zal ook de garantie moeten worden aangepast. Deze "nieuwe" garantie zal dan via de huidige begrotingssystematiek worden ingeboekt en de oude worden afgeboekt.

c) Financiële consequenties (incl. personele) voor bedrijfsleven en burger

Geen.

d) *Gevolgen voor regeldruk/administratieve lasten voor rijksoverheid, decentrale overheden, bedrijfsleven en burger*

Het voorstel leidt niet tot verhoging van de regeldruk en administratieve lasten in Nederland.

6 Implicaties juridisch

a) *Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving en/of sanctionering beleid (inclusief toepassing van de lex silencio positivo)*

Er zijn geen juridische consequenties voor nationale en decentrale regelgeving en/of sanctionering beleid.

b) *Voorgestelde implementatietermijn*

Het kabinet is er voorstander van dat alle juridische aspecten van de betalingsbalansfaciliteit goed geregeld worden en is daarom van mening dat gedegen over deze nieuwe verordening moet worden onderhandeld alvorens deze wordt ingevoerd. Het kabinet acht een hoge mate van consistentie met verordening 819/2011 wenselijk en er dient met de onderhandelingen over deze nieuwe verordening rekening te worden gehouden met de status van deze verordening.

c) *Wenselijkheid evaluatie-/horizonbepaling*

Het commissievoorstel bevat geen horizon- of evaluatiebepalingen. Nederland vindt het echter wel wenselijk als de nieuwe verordening binnen enkele jaren zou worden geëvalueerd.

7. Implicaties voor uitvoering en handhaving

a) *Uitvoerbaarheid*; Geen. De verordening heeft betrekking op niet-eurolanden.

b) *Handhaafbaarheid*; Geen.

8 Implicaties voor ontwikkelingslanden

Geen.

9. Nederlandse positie

Het kabinet vindt het voorstel van de Commissie te ver gaan daar waar elementen worden geïntroduceerd die het mogelijk maken nieuwe instrumenten binnen de huidige betalingsbalansfaciliteit op te zetten (conform de instrumenten voor eurolidstaten), aangezien de

financiële verwevenheid in een monetaire unie aanzienlijk groter is dan die binnen de rest van de Unie¹. Betalingsbalansproblemen in eurolanden raken andere eurolanden, zoals Nederland, door de gemeenschappelijke munt en monetair beleid harder dan vergelijkbare problemen in niet-eurolanden, en beïnvloeden ook het vertrouwen in de euro. Daarnaast beschikken landen buiten de eurozone al over meer mechanismen om met hun betalingsbalansproblemen om te gaan; zij hebben immers de mogelijkheid om hun wisselkoers aan te passen, hetgeen binnen de eurozone niet het geval is.

Het kabinet steunt wel het voorstel tot verscherpt toezicht op niet-eurolanden als deze gebruik maken van kredietlijnen binnen de faciliteit. Dit komt overeen met de voorstellen die de Commissie gedaan heeft voor verscherpt toezicht voor eurolanden in verordening 819/2011. Het kabinet acht het ten aanzien van dit punt van belang dat de eisen voor niet-eurolanden zoveel mogelijk aansluiten bij de eisen die voor eurolanden gaan gelden. In beide gevallen is in deze situatie immers al sprake van een afgegeven kredietlijn waar risico's aan verbonden zijn voor de lidstaten die hiervoor garant staan.

Ook andere bestaande praktijken zullen met dit voorstel juridisch verankerd worden en aangescherpt worden in lijn met de eisen die worden gesteld aan eurolanden met een programma. Een voorbeeld hiervan zijn de eisen die gesteld kunnen worden aan post programma toezicht. Ook zijn de procedures en voorwaarden voor het toekennen van leningen en preventieve steun uit hoofde van de betalingsbalansfaciliteit verder uitgewerkt ten opzichte van de bestaande verordening en wordt de rol van het IMF expliciet gemaakt. Het kabinet steunt dit. Tot slot is het kabinet niet tegen de lichte versoepeling uit oogpunt van efficiëntie van het leen- en uitleenbeleid van de Commissie.

¹ Dat geldt zowel voor de verwevenheid tussen overheden onderling (die een gezamenlijk monetair beleid voeren en niet zelf hun wisselkoers kunnen bepalen) als tussen banken en bedrijven. Volgens het Commissierapport EMU @ 10 (2008) heeft de gemeenschappelijke munt er toe geleid dat de handel en de buitenlandse investeringen tussen eurolanden sterk zijn toegenomen. Ook heeft de EMU er voor gezorgd dat banken meer grensoverschrijdende transacties verrichten.

Fiche 3: Mededeling Europese strategie voor sleuteltechnologieën

1. Algemene gegevens

Titel voorstel

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, De Raad, het Europees Economische en Sociaal Comité en het Comité voor de regio's. "Een Europese strategie voor sleuteltechnologieën - een brug naar groei en banen".

Datum Commissiedocument

26 juni 2012

Nr. Commissiedocument

COM(2012)341

Pre-lex

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=201759

Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board

Niet opgesteld.

Behandelingstraject Raad

Raad voor Concurrentievermogen

Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie

2. Essentie voorstel

Deze mededeling is een vervolg op de mededeling in 2009 "voorbereiden van onze toekomst: ontwikkeling van een gemeenschappelijke strategie voor de volgende sleuteltechnologieën (ST's) in de EU"¹: nanotechnologie, micro- en nano-elektronica, industriële biotechnologie, geavanceerde materialen, fotonica en geavanceerde fabricage technieken. De ST's hebben een multidisciplinair karakter en zijn essentieel voor de ontwikkeling van nieuwe producten in diverse sectoren van de economie die steeds vaker samen komen in hoogwaardige producten. Bovendien vervullen de ST's een belangrijke rol bij het oplossen van maatschappelijke problemen.

¹ Mededeling inzake "voorbereiden van onze toekomst: ontwikkeling van een gemeenschappelijke strategie voor sleuteltechnologieën in de EU", 30 september 2009, COM(2009)512.

In de mededeling wordt gereageerd op de aanbevelingen van de ST-deskundigengroep op hoog niveau². De mededeling omvat in grote lijnen een allesomvattende strategie om ST's te gebruiken ter optimalisering van het kennispotentieel van de EU in concurrerende markten en het versterken van de banengroei in Europa. Hiertoe roept de Commissie de lidstaten, de ondernemingen en de belangrijkste belanghebbenden op tot het vormen van partnerschappen om inzet van ST's in de EU mogelijk te maken en te versnellen. Tegelijkertijd worden ST-initiatieven versterkt door het creëren van synergie tussen EU-beleidslijnen en – instrumenten en coördinatie van activiteiten op EU-en nationaal niveau. De coördinatie richt zich op een meer gebalanceerde en efficiëntere financiering van activiteiten vanuit Horizon 2020, de Cohesiefondsen en de Europese Investerings Bank (EIB) voor alle stadia van de O&O&I (Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie) van de ST's ten behoeve van de EU-ST strategie. Omdat Europa juist sterk is in de ontwikkeling van ST's maar minder goed slaagt in de vertaalslag van deze kennis naar commerciële en winstgevende producten, is met een meer geïntegreerde actie winst te boeken.

In de mededeling kondigt de Commissie een aantal acties aan:

- De Europese Unie (EU) zal de toepassing van sleuteltechnologieën binnen haar huidige beleidskader stimuleren en wijst daarbij op relevante voornemens op diverse beleidsgebieden: i) modernisering van de regels inzake staatssteun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie, ii) handelsaspecten, iii) toegang tot financiering, iv) stimuleren van initiatieven op het gebied van sleuteltechnologieën;
- Het oprichten van een externe groep om de Commissie te adviseren over beleidskwesties met betrekking tot ST's.
- In Horizon 2020 € 6,663 miljard toe te wijzen aan industriële capaciteiten in ST's.
- Commissie zal de ontwikkeling van ST's voortzetten en versterken langs de lijnen van het nieuwe programma voor onderzoek en innovatie 'Horizon 2020', Cohesiebeleid en EIB.

3. Wat is de Nederlandse grondhouding ten aanzien van de bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit van deze mededeling en de eventueel daarin aangekondigde concrete wet- en regelgeving? Hoe schat Nederland de financiële gevolgen in, alsmede de gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten?

Bevoegdheidsvaststelling

De Commissie doet in de mededeling geen voorstellen voor concrete wet- en regelgeving. Wel schetst de Commissie enkele initiatieven die passen binnen een Europese strategie voor ST's. Deze initiatieven vallen deels binnen het terrein van de exclusieve bevoegdheid van de EU (i, staatssteun en ii, handel) en deels binnen de gedeelde bevoegdheid van de EU en de lidstaten (iii, toegang tot

² Final report High Level Group on Key Enabling Technologies, June 2011

financiering en iv, stimuleren van ST-initiatieven). Bij de uitwerking van de initiatieven van de Commissie, zal per geval de bevoegdheid worden vastgesteld en beoordeeld.

Subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel

Nederland heeft een positieve grondhouding ten aanzien van de subsidiariteit van de mededeling. Een strategische visie en uitwerking van deze schaalgrootte ten aanzien van deze kapitaalintensieve ST's kan de EU helpen bij het realiseren van haar ambities om de concurrentiekracht van EU-bedrijven te versterken in een mondiale economie en om maatschappelijk uitdagingen aan te gaan. Dit biedt meerwaarde ten opzichte van een aanpak door de afzonderlijke lidstaten.

De proportionaliteit wordt positief beoordeeld. De aanbevelingen die de Commissie doet, sluiten goed aan bij het topsectorenbeleid van het kabinet en laten voldoende ruimte voor nationale besluiten. Het optreden van de Unie gaat niet verder dan noodzakelijk en de gekozen aanpak staat in verhouding tot het doel dat moet worden bereikt.

Financiële gevolgen

De mededeling bevat geen concrete voorstellen met betrekking tot de kosten van de ST's. De financiering van ST's maakt deel uit van het nieuwe kaderprogramma Horizon 2020 waarin het gehele systeem van fundamenteel wetenschappelijk onderzoek via toegepast onderzoek, tot pilot- en demonstratieprojecten naar het op de markt brengen van producten, processen en systemen wordt gestimuleerd. Verder worden de fondsen van het Cohesiebeleid en de EIB betrokken. De Tweede Kamer is eerder al geïnformeerd over de financiële gevolgen in de BNC-fiches over het Horizon 2020 programma (kst 22112 nr. 1310) en Cohesievoorstellen (kst 22112 nr.1246). De mededeling leidt niet tot aanvullende ongeplande financiële uitgaven ten laste van de Nederlandse begroting.

Nederland hecht eraan dat besprekingen over de ST's niet vooruitlopen op de integrale besluitvorming betreffende het MFK. De beleidsmatige inzet van Nederland zal ondersteunend moeten zijn aan de Nederlandse inzet in de MFK-onderhandelingen, te weten een substantiële vermindering van de Nederlandse afdrachten aan de EU en een hervormde begroting die is toegespitst op de prioriteiten van dit decennium. Binnen dit kader blijft vanzelfsprekend de ruimte bestaan om op de inhoud actief in te spelen op het verloop van de onderhandelingen. De activiteiten die de Commissie voorstelt op het terrein van ST's passen goed onder twee van de drie onderdelen die wat Nederland betreft binnen Horizon 2020 prioriteit verdienen, namelijk 'grensoverschrijdende publiekprivate en publiekpublieke samenwerking op thema's met grote maatschappelijke en/of economische impact' en 'kapitaalmarktinstrumenten, gericht op risicokapitaal en kredieten'.

Regeldruk en administratieve lasten

De Commissie doet geen voorstellen voor concrete wet- en regelgeving. Het voorstel heeft daarom geen directe gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten voor burgers of bedrijven. De Commissie onderkent wel dat er bijzondere aandacht zal moeten worden besteed aan een geschikt regelgevingskader op zowel EU- als nationaal niveau om ST's te kunnen ontwikkelen, op

een manier die een efficiënte marktwerking waarborgt. Bij de ontwikkeling van dergelijke kaders moet regeldruk nadrukkelijk worden meegewogen.

4. Nederlandse positie over de mededeling

Nederland is positief over het voornemen van de Commissie om sleuteltechnologieën (ST's) in Europa te versterken ter bevordering van de concurrentiekracht van bedrijven en tegelijkertijd de maatschappelijke uitdagingen aan te pakken. De ST's zijn cruciaal als technologieën die de basis vormen van de meeste moderne hoogwaardige producten zoals smart phones, elektrische auto's, laptops, zonnepanelen etc. De ambities van de Commissie sluiten goed aan bij het topsectorenbeleid. Fundamenteel, toegepast en praktijkgericht onderzoek en valorisatie zijn geen aparte werelden, maar versterken elkaar. Doordat bestaande publieke middelen voor kennis en innovatie via vraagsturing beter worden ingezet op de economische en maatschappelijke uitdagingen, zullen bedrijven eerder bereid zijn om substantieel meer te investeren in onderzoek en innovatie. Bovendien is er in de topsectoren de nodige aandacht voor ST's als nano, micro en nano-elektronica (topsector HTSM). Nederland heeft hier een sterke positie aan zowel publieke als private zijde.

Naast de enorme kansen is het ook zaak om aandacht te vragen voor de mogelijke risico's die samenhangen met deze technologieën voor bijvoorbeeld milieu, klimaat, duurzaamheid, volksgezondheid en veiligheid en mogelijke oplossingen om deze te beperken. Nederland wil benadrukken dat het van belang is de ontwikkeling van ST's gelijk op te laten gaan met het ontwikkelen van de veiligheid van productieprocessen en producten die met deze technologieën gepaard gaan. Goede verbindingen tussen Europese projecten (bijv. NANoREG) met onder andere NanoNextNL zijn hierbij van belang. Primair ligt de verantwoordelijkheid voor die veiligheid bij het bedrijfsleven.

Ook moet er aandacht zijn voor de maatschappelijke acceptatie van de ST's en hun toepassingen (denk aan privacy en ethische kwesties).

De Nederlandse economie is een open economie waarin wordt samengewerkt door spelers wereldwijd. Het wetenschap- en innovatiesysteem heeft een steeds mondialer karakter en dat geldt nog meer in het bijzonder voor de ST's.

Europese inspanningen moeten gericht zijn op het opbouwen van sterke Europese netwerken in de waardeketen van ST's, die zo strak met elkaar verbonden zijn dat de afzonderlijke bedrijven / bedrijfsonderdelen niet snel zullen worden verplaatst buiten Europa. Dat vraagt om een open houding waarbij Europa de mondiale markt omarmt en openstaat voor niet-Europese spelers, ook als er bij samenwerking met niet EU-landen intellectueel eigendom buiten Europa kan neerslaan.

Naar aanleiding van de aanbevelingen van de High Level expert Group van ST's, is in de aanloop van de mededeling veel discussie geweest over een beperkend regime met betrekking tot intellectueel

eigendom, een zogenaamd 'Europa first IPR-policy' dat nadelig uit lijkt te werken voor mondiaal opererende bedrijven in de ST's. Nederland vindt dat de Commissie zich primair moet richten op een offensieve strategie, gericht op sterke innovatienetwerken, die goed zijn aangesloten op de mondiale innovatienetwerken.

Met name het MKB kan een belangrijke rol spelen in het vermarkten van de met overheidsondersteuning ontwikkelde basiskennis voor ST's. De Commissie dient te bevorderen dat deze kennis ook aan het MKB beschikbaar wordt gesteld, zodat het MKB in staat wordt gesteld te komen tot nieuwe toepassingen. Overeenkomstig de wens van de Raad voor Concurrentievermogen met betrekking tot Horizon 2020, zal het MKB in staat moeten worden gesteld om 20% van de middelen voor ST's te verwerven en zal de deelname van het MKB aan de ST-initiatieven bevorderd worden.

Zowel voor Europa als geheel als voor individuele lidstaten zijn ST's van strategische betekenis. Daarom moet de beleidsvorming en de ontwikkeling van stimuleringsinstrumenten een zaak zijn van de Europese Commissie én lidstaten samen. Nederland steunt de ambities van de Commissie om synergie te creëren tussen Horizon 2020, de Cohesiefondsen en de Europese Investerings Bank (EIB) voor alle stadia van de O&O&I (Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie) van de ST's. Ook moet er meer synergie ontstaan tussen de EU-instrumenten Horizon 2020 (waaronder het Europees Instituut voor Innovatie en Technologie (EIT) en de Marie Skłodowska-Curie mobiliteitsbeurzen), EIB, Cohesiebeleid en nationaal beleid zoals SBIR, het Masterplan Bèta en Technologie, de Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap en het topsectorenbeleid. Ook samenhang met de financieringsinstrumenten uit het EU-programma 'Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises' (COSME) dient hierbij te worden nagestreefd'.

Wanneer ST-R&D plaatsvindt en substantieel bijdraagt aan de maatschappelijke uitdagingen is Nederland van mening dat de financiering binnen het onderdeel maatschappelijke uitdagingen van Horizon 2020 gevonden moet worden.

Nederland onderschrijft de analyse en voorstellen van de Commissie met betrekking tot de schaarste aan menselijk kapitaal. In het topsectorenbeleid van het kabinet is hier veel aandacht voor, zowel voor het kwalitatieve als het kwantitatieve aspect. Een oplopende schaarste aan menselijk kapitaal, in het bijzonder aan kenniswerkers vormt een gevaar voor de geformuleerde ambities van de topsectoren.

In zowel de Human Capital Agenda's van de topsectoren als het Masterplan Bèta en Technologie zijn door het bedrijfsleven acties geformuleerd die samen met het onderwijs worden ondernomen. Het betreft activiteiten op het terrein van gezamenlijke opleidingsfaciliteiten, uitwisseling van personeel, inbreng van bedrijfskennis in het onderwijs en scholing van werknemers. Veel daarvan sluiten goed

aan of geven een nadere invulling van de door de Commissie gedane voorstellen.

In haar voorstel gaat de Commissie in op de mogelijkheden die het toekomstige Cohesiebeleid biedt voor de ontwikkeling van sleuteltechnologieën. Nederland is van mening dat het Cohesiebeleid idealiter beperkt zou moeten blijven tot de armste regio's in de armste lidstaten. Voor de periode 2014-2020 dient het Cohesiebeleid bij te dragen aan het realiseren van de Europa2020 strategie en met name economische groei en werkgelegenheid. Specifiek voor de onderzoek- en innovatiedoelstelling van EFRO dienen regio's 'smart specialisation' strategieën op te stellen. 'Smart specialisation' strategieën voor onderzoek en innovatie richten zich op regionale sterktes en het maximaliseren van concurrentievoordelen ter bevordering van groei en de kenniseconomie. De Commissie verzoekt lidstaten de 'smart specialisation' strategieën van het Cohesiebeleid te benutten voor de ontwikkeling van sleuteltechnologieën. Voor zover relevant voor de concurrentiepositie van een regio kunnen sleuteltechnologieën opgenomen worden in 'smart specialisation' strategieën. Overigens merkt Nederland op dat er aanzienlijke kosten gemoeid zijn met de ontwikkeling van sleuteltechnologieën waardoor financiering uit kleinere EFRO-programma's in voornamelijk rijke lidstaten als Nederland niet voor de hand ligt.

Het initiatief van de Commissie om een externe groep ten behoeve van beleidsadvisering over ST's in te richten wordt nuttig gevonden. Wel zijn er nog onduidelijkheden wat betreft de wijze waarop deze groep wordt samengesteld en gaat werken. Daarom vraagt Nederland aan de Commissie dit eerst voorafgaand aan de implementatie ervan te bespreken met de lidstaten.

In het licht van het brede ST-beleid in Europa is Nederland er ook voorstander van dat vertegenwoordigers van de lidstaten en de Commissie gelegenheid hebben hierover strategisch te discussiëren. In de mededeling wordt hier nog niet op ingegaan.

Nederland vindt publiek-private samenwerking belangrijk. Met betrekking tot partnerschappen waar naast de Commissie en bedrijven/kennisinstellingen ook lidstaten een bijdrage leveren, is in het verleden gebleken dat het complex is om procedures en beleid van lidstaten en Commissie goed op elkaar af te stemmen. Nederland wil bij nieuwe partnerschappen dan ook de mogelijkheden openhouden voor een samenwerking waaraan enkel Commissie, bedrijven en kennisinstellingen rechtstreeks een bijdrage leveren.

Nederland is voorstander van een flexibele aanpak voor private-publieke samenwerkingsverbanden. Nederland is van mening dat bij het beoordelen van ST-initiatieven een zwaardere weging gegeven moet worden aan potentiële impact op economie en samenleving als selectiecriteria voor deelname aan Europese projecten. Dit is overeenkomstig de conclusies van de Raad voor Concurrentievermogen met betrekking tot samenwerking in onderzoek en innovatie d.d. december 2011.

Nederland is van mening dat het Staatssteunkader niet mag leiden tot onnodige belemmeringen voor het stimuleren van publiek-private samenwerking bij de ontwikkeling van ST-initiatieven. Bij de modernisering van het Staatsteunkader voor O&O&I zou er met die invalshoek naar de bestaande O&O&I-staatssteunregels gekeken moeten worden.

Daarbij moet, gegeven de geringe afstand tot de markt van ST-initiatieven, wel gewaakt worden voor concurrentievervalsingen en de legitimatie van een (financiële) overheidsrol hierbij.

Nederland ondersteunt het voorstel om het gebruik van innovatieve oplossingen via overheidsopdrachten te bevorderen, onder andere via precommerciële aanbestedingen zoals SBIR. De Commissie dient daarbij te zorgen dat overheden breed worden gestimuleerd om innovatiegerichte aanbestedingen te doen, zowel individueel als samen met andere overheden. Dat sluit goed aan bij het Nederlandse programma "Inkoop Innovatie Urgent".

Nederland is positief over de rol van het EIB die blijft spelen bij de financiering van alle stadia van ontwikkeling en uitrol van ST's, maar is hierbij voorstander van een generieke insteek op ST-aanpak zoals dit ook voor bijvoorbeeld het Nederlandse Innovatiefonds MKB+ wordt gedaan. Nederland heeft belangstelling voor de inventarisatie die de EIB en de Commissie samen gaan maken van prioritaire investeringsactiviteiten voor ST's en voor de wijze waarop steun aan ST-projecten concreet vorm krijgt.

Fiche 4: Mededeling bestrijding belastingfraude en belastingontduiking

Titel voorstel

Mededeling van de commissie aan het Europees parlement en de raad over concrete manieren om de bestrijding van belastingfraude en belastingontduiking, ook in relatie tot derde landen, te versterken.

Datum Commissiedocument

27 juni 2012

Nr. Commissiedocument

COM(2012)351

Pre-lex

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=201768

Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board

N.v.t.

Behandelingstraject Raad

ECOFIN Raad

Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Financiën

2. Essentie voorstel

Deze Commissiemededeling vloeit voort uit de Europese Raadsconclusies van 2 maart 2012, waarin de Europese Raad een oproep gedaan heeft om snel concrete stappen te zetten om belastingfraude en -ontduiking tegen te gaan, ook in relatie tot derde landen, en hierover terug te koppelen in juni 2012. In april 2012 heeft het Europees Parlement een resolutie aangenomen die oproept tot snelle actie op dit gebied.

Volgens de Europese Commissie moet de omvang van de schaduw economie in verschillende lidstaten worden teruggedrongen¹. In de mededeling wordt daarom een driedelige aanpak (nationaal, EU-niveau en internationaal) voorgesteld die erop gericht is om belastingfraude en -ontduiking in Europa van alle kanten te bestrijden. Vanuit een totaalbenadering wordt bekeken hoe de bestaande maatregelen kunnen worden versterkt en worden mogelijke nieuwe initiatieven uiteengezet.

¹ Gemiddeld bedraagt de schaduw economie bijna 20% van het Bruto Binnenlands Product, al verschilt dit sterk tussen lidstaten (tussen 8% BBP en 32% BBP).

3. Wat is de Nederlandse grondhouding ten aanzien van de bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit van deze mededeling en de eventueel daarin aangekondigde concrete wet- en regelgeving? Hoe schat Nederland de financiële gevolgen in, alsmede de gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten?

Voor eind 2012 zal de Europese Commissie een actieplan voor de bestrijding van belastingfraude en -ontduiking presenteren, met specifieke maatregelen die snel in de praktijk kunnen worden omgezet. De Europese Commissie zal in ieder geval een impact assessment uitvoeren over het gebruik van TIN-nummers (TAX Identification Number). Daarnaast zal de Europese Commissie ook met een initiatief in verband met belastingparadijzen en agressieve fiscale planning komen. Zeer recentelijk heeft de Europese Commissie haar voorstel voor een snellereactie mechanisme voor gevallen van btw-fraude gepubliceerd (COM(2012) 428); hierover zal een separaat fiche worden opgesteld.

De mededeling ziet primair op een versterking van bestaande instrumenten. Van enkele initiatieven die door de Commissie worden genoemd is reeds een BNC-fiche verschenen, zoals het FISCUS-programma², Wijziging van de Spaartegoedenrichtlijn³ en Bevordering van goed bestuur in belastingzaken⁴.

Eerste inschatting is dat de initiatieven die in de Commissiemededeling worden genoemd binnen de bevoegdheden van de EU blijven, want de initiatieven betreffen een gedeelde bevoegdheid of een aanvullende bevoegdheid. Daarnaast verwelkomt Nederland dat de Europese Commissie rekening houdt met het feit dat de lidstaten soeverein zijn als het gaat om het heffen van belasting, het functioneren van hun belastingwetgeving en hun uitvoeringsinstanties. De subsidiariteit en proportionaliteit van deze mededeling worden positief beoordeeld. Wel moet hierbij worden opgemerkt dat afhankelijk van de definitieve vormgeving en inhoud van toekomstige voorstellen, de uiteindelijke beoordeling van subsidiariteit en proportionaliteit kan afwijken.

Omdat nog niet duidelijk is hoe de vormgeving van sommige initiatieven zal zijn, zal Nederland de Commissie vragen precies aan te geven wat het financieel beslag zal zijn van de toekomstige voorstellen, en de invloed op de regeldruk en administratieve lasten.

² Kamerstukken II 2011/12, 22 112, nr. 1287

³ Kamerstukken II 2008/09, 22 112, nr. 786

⁴ Kamerstukken II 2008/09, 22 112, nr. 883

4. Nederlandse positie over de mededeling

De Europese Commissie wil op drie niveaus maatregelen nemen om belastingfraude en –ontduiking tegen te gaan.

Nationaal niveau

Op nationaal niveau moeten de lidstaten zich gaan toelagen op een verbetering van hun bestuurlijke capaciteit om de belastingen te innen, zoals (indien van toepassing) ook aangegeven in de landenspecifieke aanbevelingen die voortvloeien uit het Europees Semester. Het kabinet verwelkomt deze aandacht voor dit onderwerp. Volgens de mededeling dienen de lidstaten ook de naleving van de belastingwetgeving gemakkelijker te maken. Het kabinet verwelkomt dit initiatief. Wel moet hierbij bedacht worden dat initiatieven op dit gebied uitvoerbaar moeten blijven binnen de grenzen van de belastingdienst en het bedrijfsleven. Initiatieven zoals het éénloketsysteem bij de BTW of de verbetering van de uitwisseling van informatie kunnen rekenen op de steun van Nederland.

Europees niveau

Hierbij gaat het vooral om een snelle aanneming van de wijziging van de Spaartegoedenrichtlijn. Verder worden enkele nieuwe ideeën gepresenteerd zoals een eventueel Europees grensoverschrijdend fiscaal identificatienummer (TIN-nummer), een uitbreiding van het Early Warning System voor BTW-fraude en EU minimumregels en –sancties voor fraude en ontduiking. Het kabinet wil eerst duidelijkheid over de inhoud en vormgeving van deze initiatieven. Identificatienummers en sancties hebben mede betrekking op justitiële aangelegenheden, waarvoor andere EU-regelgeving geldt dan voor fiscale aangelegenheden. De privacywetgeving, maar ook het bestuursrecht en strafrecht vertonen grote verschillen tussen de lidstaten.

Internationaal niveau

De Europese Commissie benadrukt het belang van de mandaten die zij gevraagd heeft om te onderhandelen over strengere overeenkomsten over de belastingheffing van spaartegoeden met de belangrijkste buurlanden. Voor eind 2012 komt de Europese Commissie ook met een aanpak voor belastingparadijzen en met maatregelen tegen agressieve fiscale planning. Het kabinet ondersteunt deze initiatieven en wacht de daadwerkelijk plannen af.

Fiche 5: verordening handelsgerelateerde maatregelen visserijproducten

1. Algemene gegevens

Titel voorstel:

Voorstel voor een verordening van de Raad houdende handelsgerelateerde maatregelen om voor bepaalde visserijproducten de bevoorrading voor de verwerkende industrie in de EU te garanderen voor de periode 2013-2015, tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 104/2000 en (EU) nr. 1344/2011 en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1062/2009.

Datum Commissiedocument:

3 juli 2012

Nr. Commissiedocument:

COM(2012) 357

Prelex:

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=201777

Nr. Impact Assessment Commissie en Opinie Impact Assessment Board :

Was al onderdeel van Impact Assessment voor voorstel herziening Gemeenschappelijke Marktordening: SEC(2011)883 [pagina's 13, 33-41, 43 en 60] ; SEC(2011)885.

Behandelingstraject Raad:

Landbouw en Visserij Raad

Eerstverantwoordelijk ministerie: Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

Rechtsbasis, besluitvormingsprocedure Raad, rol Europees Parlement, gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen

a) *Rechtsbasis :*

Artikel 31 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

b) *Besluitvormingsprocedure Raad en rol Europees Parlement:*

Gekwalificeerde meerderheid van de Raad; het Europees Parlement is niet betrokken.

c) *Gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen:* n.v.t.

2. Samenvatting BNC-fiche

Korte inhoud voorstel:

Vanwege de herziening van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (inclusief de gemeenschappelijke marktordening voor visserijproducten en aquacultuurproducten), dienen ook de autonome handelsmaatregelen voor visserijproducten te worden herzien. Daarom worden drie bestaande regelingen inzake autonome contingenten en schorsingen van douanerechten voor visserijproducten vervangen, samengevoegd en gewijzigd, met als bijzonderheid dat de schorsingen zonder tariefcontingent worden omgezet in schorsingen met een tariefcontingent.

- *Bevoegdheidsvaststelling en subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel*
 - *Bevoegdheid:* artikel 3, lid 1, onder d) van de VWEU, exclusieve bevoegdheid
 - *Subsidiariteit:* n.v.t.
 - *Proportionaliteit:* positief
 - *Implicaties/risico's/kansen:* geen
- *Nederlandse positie en eventuele acties:*

Nederland stemt niet in met het voornemen om de huidige tariefschorsingen zonder tariefcontingent om te zetten in tariefschorsingen met een tariefcontingent, omdat de marktbehoefte aan deze vissoorten structureel is en in die situatie omzetting naar contingenten door hogere administratieve lasten nadelig is voor de concurrentiepositie c.q. werkgelegenheid van de Europese verwerkende industrie.

3. Samenvatting voorstel

De EU is voor haar bevoorrading met bepaalde visserijproducten grotendeels afhankelijk van de invoer. De voorbije 15 jaar is het niveau van zelfvoorziening met visserijproducten in de EU gedaald van 57 % tot 38 %. Het voornaamste doel van de autonome handelsmaatregelen voor visserij- en aquacultuurproducten bestaat erin om het voor de visverwerkende industrie mogelijk te maken grondstoffen uit derde landen met verlaagde douanerechten of met vrijstelling van douanerechten in te voeren voor verdere verwerking.

De autonome contingenten en schorsingen van douanerechten voor visserijproducten worden in één regeling vastgelegd (staan nu in drie regelingen).

Het voorstel regelt de douanerechten voor 23 productgroepen. De tariefschorsingen worden op 0% gezet, met twee uitzonderingen (*haring, bereid met kruiden en/of azijn, gepekeld*, en *langoesten*) welke op 6% worden gezet.

De bestaande schorsingen zonder tariefcontingent worden alle omgezet in schorsingen met een tariefcontingent. De omvang van de contingenten (in tonnen per jaar) is volgens de Commissie voldoende om de voorspelbaarheid en de continuïteit van de invoer voor de verwerkende industrie in de EU te waarborgen.

- *Impact assessment Commissie:*

De Commissie deelt hierover mee:

- was al onderdeel van de Impact Assessment voor het voorstel voor de herziene Gemeenschappelijke Marktordening: SEC(2011)883 [pagina's 13, 33-41, 43 en 60] ; SEC(2011)885;
- daarnaast zal de toekomstige regeling, aangezien het schorsingen aangaat van visserijproducten zoals bepaald in Verordening (EU) nr. 1344/2011 van de Raad, de omzetting zijn van een bestaande regeling die elke 6 maanden wordt herzien door de Commissie (DG TAXUD) in overleg met de EU-lidstaten in de Groep economische tariefvraagstukken.
- belangrijkste impact is het verlies aan inkomsten voor de EU-begroting: bedraagt maximaal ongeveer € 175 miljoen per jaar, maar het daadwerkelijke verlies zal - door onderuitputting van tariefcontingenten en reeds bestaande lage(re) importtarieven voor bepaalde landen - circa €47 miljoen bedragen.

4. Bevoegdheidsvaststelling en subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel

a) *Bevoegdheid:* Rechtsgrondslag is artikel 31 van het Verdrag. Het kabinet kan instemmen met deze rechtsbasis. Het Gemeenschappelijke Visserijbeleid is een exclusieve bevoegdheid van de Europese Unie.

b) *Subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel:*

Subsidiariteit: Niet van toepassing. Het voorstel valt onder de exclusieve bevoegdheid van de Europese Unie als bedoeld in artikel 3, lid 1, onder d), van het Verdrag.

Proportionaliteit: Positief, omdat deze maatregel verdere vereenvoudiging, flexibiliteit, transparantie en coherentie waarborgt, in overeenstemming met het doel van hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid.

c) *Nederlands oordeel over de voorstellen op het gebied van gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen:* n.v.t

5. Financiële implicaties, gevolgen voor regeldruk en administratieve lasten

a) *Consequenties EU-begroting:*

Minder douane-inkomsten: maximaal € 175 miljoen per jaar; daadwerkelijk circa €47 miljoen. Dat is gelijk aan de huidige bedragen.

b) *Financiële consequenties (incl. personele) voor rijksoverheid en/ of decentrale overheden:* geen¹

c) *Financiële consequenties (incl. personele) voor bedrijfsleven en burger:* geen

d) *Gevolgen voor regeldruk/administratieve lasten voor rijksoverheid, decentrale overheden, bedrijfsleven en burger:* geen

¹ Daar de financiering op EU-niveau geregeld wordt, zijn er geen consequenties voor de rijksoverheid, het bedrijfsleven en de burgers.

6. Implicaties juridisch

- a) *Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving en/of sanctionering beleid (inclusief toepassing van de lex silencio positivo):* geen
- b) *Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen), dan wel voorgestelde datum inwerkingtreding (bij verordeningen en beschikkingen) met commentaar t.a.v. haalbaarheid:*
1 januari 2013
- c) *Wenselijkheid evaluatie-/horizonbepaling:* neen; van toepassing t/m 31 december 2015

7. Implicaties voor uitvoering en handhaving

- a) *Uitvoerbaarheid:* dit voorstel leidt niet tot additionele lasten
- b) *Handhaafbaarheid:* idem

8. Implicaties voor ontwikkelingslanden

Schorsing van douanerechten maakt export naar de EU aantrekkelijker, maar de praktische betekenis daarvan is gering, doordat van de 23 productgroepen in het voorstel een zeer gering deel uit ontwikkelingslanden ingevoerd wordt of kan worden.

9. Nederlandse positie

Nederland stemt in met de voorgestelde vereenvoudiging om de tariefschorsingen voor visserijproducten in één verordening te gaan regelen (staan nu in drie verschillende).

Het Nederlandse uitgangspunt is dat er niet langer behoefte bestaat aan de tariefschorsing voor de productgroep platvis (nu met een tariefcontingent van 10.000 ton per jaar). Daarom is er tevredenheid over het feit dat deze productgroep niet meer in het voorstel staat.

Nederland wil – net als diverse andere lidstaten – de bestaande tariefschorsingen zonder tariefcontingent wel handhaven, omdat de marktbehoefte aan deze vissoorten structureel is en in die situatie omzetting naar contingenten door hogere administratieve lasten nadelig is voor de concurrentiepositie c.q. werkgelegenheid van de Europese verwerkende industrie. De positie die Nederland inneemt heeft verder geen financiële consequenties voor de EU, omdat de daadwerkelijke importhoeveelheid (en dus de inkomstenderving) niet gaat verschillen met die wanneer er wel contingenten worden vastgesteld. Deze contingenten worden namelijk ruimer/hoger vastgesteld dan nodig is, zodat er ruim voldoende vis geïmporteerd kan worden om de visverwerkende industrie draaiende te houden. Daarnaast zal NL oog hebben voor de gevolgen van de herziening van het Algemeen Preferentieel Stelsel (APS) in relatie tot deze verordening. Door het wegvallen van APS-preferenties voor een aantal ontwikkelingslanden per 2014 zal er mogelijk behoefte zijn aan verruiming van de tariefcontingenten.

Fiche 6: Pakket inzake technische controles voertuigen

1. Algemene gegevens

Het pakket omvat de volgende drie voorstellen:

- Voorstel tot wijziging van Richtlijn 1999/37/EG van de Raad inzake de kentekenbewijzen van motorvoertuigen (381);
- Voorstel voor een verordening betreffende de technische controle langs de weg van bedrijfsvoertuigen die in de Unie aan het verkeer deelnemen en tot intrekking van Richtlijn 2000/30/EG (382);
- Voorstel voor een verordening betreffende de periodieke technische controle van motorvoertuigen en aanhangwagens en tot intrekking van Richtlijn 2009/40/EG (380).

Datum Commissiedocumenten

13 juli 2012

NB : Naar aanleiding van het verzoek van de vaste commissie voor I&M van de Tweede Kamer is dit fiche versneld aan beide Kamers toegestuurd.

Nr. Commissiedocumenten

COM (2012) 380, 381 en 382

Prelex

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=201818

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=201819

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=201820

Nr. Impact Assessment Commissie en Opinie Impact Assessment Board

SWD (2012) 206 en 207

Behandelingstraject Raad

Transportraad

Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Rechtsbasis, besluitvormingsprocedure Raad, rol Europees Parlement, gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen

a) Rechtsbasis

Artikel 91 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

b) Besluitvormingsprocedure Raad en rol Europees Parlement

Gewone wetgevingsprocedure art. 294 VWEU. De Raad stemt met gekwalificeerde meerderheid; het Europees Parlement heeft medebeslissingsrecht.

c) Gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen

Er is voorzien in de vaststelling van gedelegeerde handelingen en in de vaststelling van uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie in de volgende artikelen COM(2012) 380 artikel 17, COM(2012) 381, artikel 6 en COM(2012) 382, artikel 21. Het betreft:

- Bijwerken van enkele artikelen om rekening te houden met wijzigingen van voertuigcategorieën en/of frequentie van de controles die voortvloeien wijzigingen van de in die artikelen bedoelde wetgeving;
- Bijwerken van de bijlagen in het licht van technische vooruitgang of om rekening te houden met wijzigingen van het internationaal recht of het recht van de Unie.

2. Samenvatting BNC-fiche

• Korte inhoud voorstel

Doel van het voorstel is het verbeteren van de verkeersveiligheid en het milieu door het harmoniseren en uitbreiden van technische controles van voertuigen en aanhangwagens (periodiek en langs de weg).

• Bevoegdheidsvaststelling en subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel

Artikel 91 VWEU. Nederland onderschrijft de bevoegdheid van de Unie op dit terrein.

De subsidiariteit wordt positief beoordeeld, waar het voorstel verdere Europese harmonisatie van bestaande APK (Algemene Periodieke Keuring) en wegkantcontroles beoogt door het gelijktrekken van eisen en keuringsmethodes, echter negatief waar het voorstel beoogd de APK-verplichting uit te breiden naar andere voertuigcategorieën. De proportionaliteit wordt negatief beoordeeld, omdat voor diverse punten het voorstel verder gaat dan noodzakelijk is om het doel van het voorstel te verwezenlijken.

• Implicaties/risico's/kansen

- De nieuwe APK-plicht voor twee en driewielers, caravans en snelle trekkers in combinatie met de enorme toename aan geadministreerde wegkantcontroles zal leiden tot een ongewenste

administratieve lastenverzwaring, terwijl het positieve effect in termen van verkeersveiligheid en milieu naar verwachting gering zal zijn;

- Het voorstel houdt rekening met de invloed van leeftijd, kilometerstand, constructiesnelheid van het voertuig, status van de fleetowner (eigenaar van een wagenpark), technische details en ontwikkelingen, kwaliteit van de keurmeester en de toezichthouder, administratieve handelingen, handhavingsbeleid etc., maar gaat hierin zover, dat sprake is van een onevenredig grote lastenverzwaring voor alle betrokkenen;
 - In het huidige Nederlandse APK-systeem wordt de onafhankelijkheid van de keurmeester geborgd door een intensief risicogestuurd toezichtstelsel. Andere regels om de onafhankelijkheid van de keurmeester te waarborgen zijn voor Nederland onnodig en niet uitvoerbaar;
 - De frequentie van controles langs de weg moet sterk worden verhoogd en worden gebaseerd op een risicoprofiel van de betrokken transportondernemer. Dit brengt hoge kosten met zich mee;
 - Een invoeringstermijn van 12 maanden na publicatie (5 jaar voor testapparatuur en geautoriseerde supervisie) is onhaalbaar; een spreiding in implementatie is essentieel;
 - Het voorstel biedt niet de mogelijkheid om een APK in het buitenland te laten verrichten. Dit is niet in lijn met de inzet op wederzijdse erkenning;
 - Het voorstel is onduidelijk over hoe invulling gegeven wordt aan diverse essentiële punten, zoals wederzijdse erkenning en internationale gegevensuitwisseling.
- *Nederlandse positie*
 - Nederland heeft ernstige bedenkingen tegen het voorstel omdat het onnodig de APK-plicht uitbreidt naar nieuwe voertuigcategorieën en de APK-frequentie en het aantal wegwakcontroles verhoogt. De voordelen voor de verkeersveiligheid en het milieu wegen niet op tegen de extra lasten voor burgers en bedrijfsleven. Bovendien is Nederland gekant tegen uitbreiding van bevoegdheden voor de Europese Commissie zodat zij zelfstandig voertuigcategorieën, frequenties en keuringseisen kan wijzigen.
 - Nederland is ervan overtuigd dat het nationale APK-systeem, in combinatie met zelfdiagnose van het voertuig, voldoende waarborgen biedt voor verkeersveiligheid en milieu. Wel ondersteunt Nederland een verhoogde effectiviteit van keuringen door meer wederzijdse erkenning en digitale informatie-uitwisseling.

3. Samenvatting voorstel

- *Inhoud voorstel*

Het voorstel omvat een pakket maatregelen met daarin ondermeer de volgende punten:

- Een verhoging van de bestaande Nederlandse APK-frequentie (in jaren) voor lichte voertuigen van 4-2-2-1-1- naar 4-2-1-1-1- en voor voertuigen met een kilometerstand hoger dan 160.000km naar 4-1-1-1-1-;

- Een uitbreiding van de APK naar nieuwe voertuigcategorieën, waaronder motorfietsen, bromfietsen, getrokken voertuigen (aanhangwagens en caravans) boven 750kg en snelle land- en bosbouwtrekkers. Er is nog onduidelijkheid over de categorie O1 (aanhangwagens onder 750 kg);
- Een forse uitbreiding van de APK met extra technische testen - op bijvoorbeeld schokdempers en remolie - en met een uitgebreidere rapportageplicht – met informatie over o.a. techniek en kilometerstanden, ondersteund door informatie van de fabrikant;
- Een standaardisatie van APK-eisen en methodes ten behoeve van een Europese wederzijdse erkenning en Europese digitale informatie-uitwisseling, o.a. ook opleiding en supervisie;
- Een forse verhoging van het aantal wegkantinspecties van commerciële zware voertuigen van 1% naar 5%, een uitbreiding van wegkantinspecties naar de categorie van lichte bedrijfswagens en implementatie van risicogestuurde controles, zodanig dat vooral de slecht presterende fleetowners aangehouden worden;
- Een forse uitbreiding van de minimumeisen aan zowel apparatuur als ten aanzien van de competenties van keurmeesters;
- Intrekking en annulering van inschrijvingen in het kentekenregister;
- Fraude kilometertellers opsporen door verplichte registratie kilometerstanden.

- *Impact assessment Commissie*

Tijdens de impactanalyse is gekeken naar de kosten baten verhouding van het hele pakket en deze is positief bevonden vanuit het verbeteringspotentieel van 3% minder dodelijke verkeersslachtoffers. De Commissie heeft slechts drie beleidsopties onderzocht (minimum-, maximum- en een tussenvariant). Nederland heeft de indruk dat de effecten van de maatregelen te positief worden ingeschat.

4. Bevoegdheidsvaststelling en subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel

a) Bevoegdheid

Het voorstel is gebaseerd op artikel 91 VWEU. De EU is bevoegd. Nederland kan zich vinden in deze rechtsgrondslag.

b) Subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel

De subsidiariteit wordt positief beoordeeld voor zover er wordt gestreefd naar harmonisatie van de APK in Europa. Het oordeel van Nederland is negatief ten aanzien van de subsidiariteit over de punten die zich richten op uitbreiding van de APK-plicht naar andere voertuigcategorieën (caravans, motorfietsen en bromfietsen) en aanscherping van de periodiciteit.

De proportionaliteit wordt negatief beoordeeld ten aanzien van de gestelde doelen van het voorstel rondom verkeersveiligheid en milieu.

Het voorstel schiet op de volgende punten tekort:

- Het verplicht stellen van het gebruik van bestaande informatie-uitwisselingssystemen, zoals het gebruik van de technologie van European CAR and driving license Information System (EUCARIS) voor de gegevensuitwisseling van keuringsresultaten tussen de lidstaten;
- Het verplicht stellen van het vastleggen van technische informatie in het voertuig zelf;
- Een beschrijving van de uit te wisselen gegevens en de wijze waarop dat zou moeten gebeuren.

Daarnaast gaat het voorstel verder dan noodzakelijk t.a.v. de volgende punten:

- Het opvoeren van het aantal APK-keuringen door wijzigingen in frequentie voor bestaande voertuig categorieën (alhoewel het streven naar een geharmoniseerde frequentie door Nederland wordt ondersteund) en door toevoeging van extra voertuigcategorieën. In Nederland gaat het om ruim 650.000 aanhangwagens, 560.000 bromfietsen en 700.000 motorfietsen, uitgaande van de registraantallen;
- Het opvoeren van het minimum aantal technische controles langs de weg. Voor Nederland komt dit neer op een stijging van circa 2.500 naar circa 60.000 controles per jaar. Dit is onnodige uitbreiding omdat Nederland al een 100% handhaving garandeert door gebruik te maken van registercontroles. Bij overschrijding van de APK-datum wordt automatisch een boete verstuurd aan de houder van het kentekenbewijs (Wet Mulder).
- Het invoeren van een verbod op een (economische of andere) relatie tussen de keurmeester en de eigenaar/houder van het voertuig. Een dergelijk verbod is onnodig en niet handhaafbaar;
- Het invoeren van een kilometerstandenregistratie; hoewel Nederland dit toejuicht, past dit niet in het doel van dit voorstel en zou het moeten worden opgenomen in andere Europese regelgeving;
- De forse uitbreiding van (een deel van) de keuringseisen, de minimumeisen aan apparatuur en de competenties van de keurmeesters. Dit vraagt een forse investering die een geringe toegevoegde waarde oplevert en staat derhalve niet in relatie tot het doel van het voorstel in het kader van het verbeteren van de verkeersveiligheid en het milieu;
- Het verplicht stellen van een uitgebreid technisch APK-rapport in het voertuig;
- Het uitvoeren van diepgaande technische testen aan bijv. remvloeistof/schokdempers.

c) Nederlands oordeel over de voorstellen op het gebied van gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen

Nederland kan zich vinden in het toekennen van de bevoegdheid aan de Commissie om gedelegeerde handelingen vast te stellen voor zover dit betrekking heeft op het in overeenstemming brengen van de verordening met andere wetgeving. Nederland acht het

onwenselijk dat de Commissie gedelegeerde handelingen mag vaststellen waarmee voertuigcategorieën of de keuringsfrequenties worden gewijzigd. Nederland is eveneens geen voorstander dat de Commissie zelfstandig wijzigingen kan aanbrengen in de inhoud en methoden van controles, de technische informatie die door fabrikanten moet beschikbaar gesteld en de eisen aan controleapparatuur, opleiding en certificering van controleurs en toezichthoudende organen. Nederland is derhalve voorstander van het vastleggen van deze eisen en categorieën via uitvoeringshandelingen (onderzoeksprocedure met besluitvorming in comités).

5. Financiële implicaties, gevolgen voor regeldruk en administratieve lasten

a) Consequenties EU-begroting

Vooralsnog zijn geen structurele financiële consequenties voorzien.

b) Financiële consequenties (incl. personele) voor rijksoverheid en/ of decentrale overheden

De te verwachten kosten omvatten o.a. een uitbreiding van 100 fte en van computer- en kwaliteitssystemen met als exploitatiekosten circa 10 miljoen euro per jaar voor de RDW, Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) tezamen en een eenmalige extra investering op overheidsgebied van circa 5 miljoen. De financiële consequenties worden gedragen binnen de begroting van het beleidsverantwoordelijke departement, conform de regels budgetdiscipline. Echter de kosten van de RDW worden doorbelast aan de voertuigeigenaar via enerzijds het afmeldtarief APK en anderzijds via een verhoging van kosten KB deel 1 t.b.v. financiering RDW inzet bij wegkantcontroles.

c) Financiële consequenties (incl. personele) voor bedrijfsleven en burger

De te verwachten kosten (circa 100 miljoen euro per jaar) omvatten een uitbreiding personeel bij de keuringsinstanties, extra opleidingskosten voor de bestaande ca. 20.000 keurmeesters, een investering in testapparatuur van circa 150 miljoen euro en implementatiekosten bij de providers. Deze kosten worden grotendeels doorbelast aan de voertuigeigenaar (65 mln. voor burgers en 25 mln. voor bedrijfsleven).¹

d) Gevolgen voor regeldruk/administratieve lasten voor rijksoverheid, decentrale overheden, bedrijfsleven en burger

Grofweg worden de voordelen behaald door de Nederlandse APK vereenvoudiging, modernisering en frequentievermindering teniet gedaan d.w.z. extra administratieve lasten voor burgers en

¹ De verwachting is dat garages de extra kosten van de APK niet volledig doorbelasten aan de voertuigeigenaren. APK wordt vaak als marketinginstrument gratis aangeboden bij andere dienstverlening. De raming van de administratieve lasten van 90 mln is daarom lager dan de totale kosten ad € 100 mln.

bedrijven. Voor de burger is dit circa 65 miljoen euro en 1,5 miljoen aan uren. Voor het bedrijfsleven circa 25 miljoen euro aan lasten.

6. Implicaties juridisch

a) Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving en/of sanctionering beleid (inclusief toepassing van de lex silencio positivo)

De voorstellen leiden tot wijzigingen in de nationale wet- en regelgeving. De Wegenverkeerswet 1994 en onderliggende regelgeving, o.a. het Besluit voertuigen en de Regeling voertuigen, moeten worden aangepast. Voor nieuwe voertuigcategorieën, zoals twee- en driewielers nieuwe APK-erkenningsvormen nodig zijn. Ook moet het frauderen met de kilometerteller strafbaar worden gesteld. Indien het toezicht op de APK conform ISO/IEC 17020 type A moet plaatsvinden, dan is een ISO norm of een diploma-eis onnodig voor de RDW als overheidsorganisatie.

b) Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen), dan wel voorgestelde datum inwerkingtreding (bij verordeningen en beschikkingen) met commentaar t.a.v. haalbaarheid

Inwerkingtreding 1 jaar na publicatie (5 jaar voor testapparatuur en geautoriseerde supervisie) is gezien de omvang van het pakket niet haalbaar. De ervaring leert ook dat het invoeren van APK bij nieuwe voertuigcategorieën geleidelijk moet gebeuren en niet schoksgewijs zoals de EU-voorstellen suggereren. Een langere implementatietermijn is essentieel. Ook loopt de implementatietermijn voor de herziening van richtlijn 1999/37/EG niet gelijk met de implementatietermijnen van beide verordeningen in het voorgestelde pakket. Dit zou gelijk moeten worden getrokken om geleidelijke invoering van de wijzigingen mogelijk te maken.

c) Wenselijkheid evaluatie-/horizonbepaling

Geen opmerkingen.

7. Implicaties voor uitvoering en handhaving

a) Uitvoerbaarheid

De meeste voorstellen zijn technisch uitvoerbaar mits geleidelijk ingevoerd. Er zijn drie belangrijke aandachtspunten:

- In Nederlands kunnen garages/fleetowners reparaties aanbieden en hun eigen (bedrijfs)voorraad keuren onder verantwoordelijkheid van de RDW. Artikel 12 van voorstel verordening COM (2012) 380 zou kunnen impliceren dat dit niet meer wordt toegestaan met verstreckende gevolgen voor de Nederlandse uitvoeringspraktijk;

- Het uitbreiden van het aantal technische controles langs de weg betekent een enorme extra inzet van de politiecapaciteit, die dan niet meer ingezet kan worden voor andere politietaken. De politie voert momenteel al integrale transportcontroles uit. Het vastleggen van een verplicht aantal controles is onnodig, omdat Nederland al een 100% handhaving garandeert door gebruik te maken van registercontroles;
- De Commissie stelt voor op grote schaal informatie uit te wisselen zonder duidelijk te definiëren welke informatie dit is. Nederland handhaaft hierbij het standpunt dat het bestaande platform voor dergelijke informatie-uitwisseling gebruikt moet worden (EUCARIS).

b) Handhaafbaarheid

De meeste voorstellen zijn handhaafbaar. Hierbij zijn echter twee kanttekeningen te maken:

- De APK-plicht voor in Nederland niet geregistreerde voertuigen is niet handhaafbaar, tenzij deze voertuigen eerst geregistreerd worden;
- De periode (EU-voorstel: 4 maanden + 6 weken voor grote reparaties) om de APK te laten uitvoeren dient te allen tijde vóór de vervaldatum te liggen en niet deels ervoor en deels erna. Anders kan de gebruiker de frequentie eenvoudig manipuleren.

8. Implicaties voor ontwikkelingslanden

Geen implicaties.

9. Nederlandse positie

- Nederland is geen voorstander van het uitbreiden van de APK-plicht naar twee en driewielers, caravans en snelle trekkers in combinatie met een enorme toename aan geadmistreerde wegwagentcontroles, omdat de positieve effecten voor de verkeersveiligheid en milieu naar verwachting niet in verhouding staan tot de toename in administratieve lasten voor burger en bedrijfsleven. Nederland is ervan overtuigd dat het huidige Nederlandse APK-systeem voldoet aan de eisen in het kader van verkeersveiligheid. Het huidige Nederlandse APK-systeem houdt al rekening met de leeftijd en het gebruik van voertuigen. Nederland kent een zeer efficiënte digitale handhaving van de APK-plicht. Bovendien biedt het huidige erkenningssysteem met supervisie en volledig risicogestuurd steekproeven voldoende waarborgen om belangenverstremgeling te voorkomen.
- De EU inschatting is dat 6% (8% bij motorfietsen) van de ongelukken in verband gebracht kan worden met techniek en dat 3% van de dodelijke ongelukken met dit pakket inzake technische controles (het roadworthiness pakket) vermeden kan worden. Omdat de APK en de wegwagentcontroles momentopnames zijn, worden deze getallen en dus ook de kosten baten

verhouding door Nederland lager ingeschat, zeker bij motorfietsen en weinig gebruikte voertuigen zoals caravans. Nederland gaat er vanuit dat risicosturing bij wegkantcontroles ook zou moeten kunnen leiden tot een verlaging in plaats van een verhoging van de huidige circa 1% van geregistreerde wegkantcontroles op zware commerciële voertuigen naar 5%.

- Nederland is dus voorstander van een qua omvang, diepgang en administratie effectieve keuring (in lijn met het proportionaliteitsbeginsel) met wederzijdse erkenning via harmonisatie en digitale informatie-uitwisseling. Nederland wil graag dat deze effectieve keuring gefaciliteerd wordt in het voorstel, waardoor de administratieve lasten voor de burgers en bedrijven beperkt blijven.
- Nederland is voorstander van een APK-systeem waarbij uitsluitend onderscheid wordt gemaakt tussen goedkeuring en afkeuring van een voertuig. Een gedetailleerde vastlegging van de keuringsresultaten en de gevolgen daarvan, zoals omschreven in het voorstel, zal leiden tot een administratieve lastenverzwaring zonder toegevoegde waarde.
- Nederland is van mening dat in de toekomst steeds meer controles op veiligheid- en milieuonderdelen continu door het voertuig zelf gemonitord zullen worden. Bij de milieuaspecten gebeurt dit al door on-board diagnosesystemen en in Nederland wordt gebruik gemaakt van European On-Board Diagnostics (EOBD) om de staat van deze onderdelen te controleren. Hierdoor zal de noodzaak van handmatige en visuele controles sterk afnemen, terwijl het voertuig continue aan de eisen blijft voldoen (continuous compliance).

Fiche 7: Mededeling betere toegang tot wetenschappelijke informatie

1. Algemene gegevens

Titel voorstel

Mededeling naar een betere toegang tot wetenschappelijke informatie: Vergroting van de voordelen van overheidsinvesteringen in onderzoek.

Aanbeveling betreffende toegang tot en bewaring van wetenschappelijke informatie.

Datum Commissiedocumenten

17 juli 2012

Nr. Commissiedocumenten

COM(2012) 401

Pre-lex

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=en&DosId=201832

Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board

SWD(2012) 222 en SWD(2012) 221

Behandelingstraject Raad

Raad voor Concurrentievermogen.

Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in nauwe samenwerking met het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

2. Essentie voorstel

Voorliggende Mededeling en aanbeveling zijn een nadere uitwerking van de Mededeling uit 2007 Onderzoeksruimte: scientific information in the digital age en de bijbehorende Raadsconclusies, de Mededeling uit 2009 over ICT infrastructuur voor e-science en de strategie die ontwikkeld is voor de Europese Onderzoeksruimte (ERA) en vrij verkeer van kennis, onderzoekers en technologie beoogt. De essentie van de mededeling en aanbeveling is om de toegang tot wetenschappelijke informatie te verbeteren en daarvoor de samenwerking te bevorderen tussen de lidstaten, onderzoekfinancierende instellingen, onderzoekers, wetenschappelijke uitgeverij, universiteiten en hun bibliotheken, innovatieve bedrijven en andere betrokken partijen. Alleen op deze manier kan de vrije circulatie van kennis binnen de Europese Onderzoeksruimte werkelijkheid worden.

Betere toegang tot wetenschappelijke informatie helpt om:

- innovatie te versnellen (sneller op de markt = snellere groei);
- samenwerking te bevorderen en duplicatie van onderzoek te vermijden (grotere efficiëntie);
- voort te bouwen op eerdere onderzoeksresultaten (verhoogt de kwaliteit van de onderzoeksresultaten);
- de burger, het bedrijfsleven en de maatschappelijke actoren te betrekken (en daarmee grotere transparantie van het onderzoeksproces en duurzame innovatieresultaten te bereiken, doordat de behoeften, belangen en waarden van de samenleving zijn meegenomen).

Op grond hiervan komt de Commissie met aanbevelingen voor maatregelen te nemen door de lidstaten, die zich richten op:

- 1) open toegang tot wetenschappelijke publicaties,
- 2) toezicht op de onderzoeksfinancierende instellingen en de academische instellingen die overheidsfinanciering krijgen,
- 3) overheidsbeleid over open toegang tot de resultaten van publiek gefinancierd onderzoek,
- 4) ondersteuning van bewaring en hergebruik van wetenschappelijke informatie,
- 5) e-infrastructuren,
- 6) ondersteuning van de synergiën tussen e-infrastructuren op Europees en mondiaal niveau,
- 7) dialoog met alle belanghebbende partijen op nationaal, Europees en internationaal niveau,
- 8) aanwijzen van een nationaal coördinator voor de uitvoering van de in de aanbeveling vermelde maatregelen.

3. Wat is de Nederlandse grondhouding ten aanzien van de bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit van deze mededeling en de eventueel daarin aangekondigde concrete wet- en regelgeving? Hoe schat Nederland de financiële gevolgen in, alsmede de gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten?

Op basis van de uitkomsten van een consultatietraject over de toegang tot en bewaring van wetenschappelijke informatie heeft de Commissie de Mededeling en Aanbeveling gepubliceerd. Op grond van artikel 180, onder c VWEU kan de EU actie ondernemen ter verspreiding en exploitatie van de resultaten van de activiteiten inzake onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratie van de Unie. Hierbij vult de EU de activiteiten van de lidstaten aan.

Ten aanzien van het onderzoeksbeleid kent de Commissie een gedeelde verantwoordelijkheid met de lidstaten. Een gezamenlijke aanpak om focus en bundeling van krachten binnen Europa te realiseren, versnippering van inspanningen te voorkomen en grensoverschrijdende samenwerking op het terrein van open toegang tot wetenschappelijke informatie te stimuleren biedt meerwaarde. Nederland beoordeelt de subsidiariteit dan ook positief.

De sterkere coördinatiemiddelen waar de Commissie de bevoegdheid toe heeft kan de wet- en regeldruk vergroten. Op basis van de uitkomsten van de consultatie heeft de Commissie echter voorsnóg deze zogenoemde legislatieve benadering nog niet willen toepassen op het terrein van open toegang tot publiek gefinancierd wetenschappelijk onderzoek. Nederland beoordeelt de proportionaliteit dan ook in beginsel positief.

In 2012 en 2013 trekt de Commissie € 45 miljoen uit voor de toegang tot en bewaring van wetenschappelijke informatie. Nederland is van mening dat dit bedrag moet passen binnen een sobere begroting in zowel 2012 als 2013. Over de begroting 2013 wordt op dit moment nog onderhandeld. De financiële middelen na 2013 zullen worden gevonden binnen het Horizon 2020 programma. (zie TK 22112 nr. 1310)

Het programma voor Horizon 2020 maakt voor wat betreft de financiële aspecten integraal onderdeel uit van de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2014-2020. Nederland hecht eraan dat besprekingen over het programma voor Horizon 2020 niet vooruitlopen op de integrale besluitvorming betreffende het MFK. De beleidsmatige inzet van Nederland bij de vormgeving van het programma zal ondersteunend moeten zijn aan de Nederlandse inzet in de MFK-onderhandelingen, te weten een substantiële vermindering van de Nederlandse afdrachten aan de EU en een hervormde begroting die is toegespitst op de prioriteiten van dit decennium. Binnen dit kader blijft vanzelfsprekend de ruimte bestaan om op de inhoud actief in te spelen op het verloop van de onderhandelingen.

Voorsnóg hebben deze mededeling en aanbeveling geen nationale financiële gevolgen. Eventuele nationale financiële gevolgen dienen te worden ingepast op de begroting van de beleidsverantwoordelijke departementen conform de gangbare regels van budgetdiscipline. Nederland is er alert op dat het nieuw op te zetten coördinatie- en monitoringssysteem niet leidt tot extra administratieve lastendruk.

4. Nederlandse positie over de mededeling

In deze mededeling geeft de Europese Commissie een goed overzicht van de ontwikkelingen sinds 2007. Zij geeft aan op welke gebieden de lidstaten en de Commissie zelf verdere actie dienen te ondernemen. Daarmee kunnen de vruchten geplukt worden van een verbeterde toegang tot publicaties en (zo mogelijk) de bijbehorende data. Dat zal zowel tot de ontwikkeling van excellente wetenschap als tot het versnellen van innovatie kunnen leiden.

In de aanbeveling geeft de Europese Commissie per terrein aan welke specifieke acties de lidstaten zouden moeten nemen met betrekking tot verbetering van de toegang tot en de bewaring van wetenschappelijke informatie.

Nederland onderschrijft het grote belang van een betere toegang tot wetenschappelijke informatie en heeft daarvan al blijk gegeven in zijn standpunt over de vorige mededeling uit 2009, dat positief was

mits rekening werd gehouden met de belangen van het bedrijfsleven (zie TK 22112 nr. 848). De Commissie beschouwt de *European Research Area* (ERA) in eerste instantie als gericht op het publieke onderzoekstelsel en daarbij zou de betrokkenheid van het bedrijfsleven niet direct nodig zijn. Het bedrijfsleven heeft middels Business Europe en inbreng naar nationale instellingen echter sterke opvattingen over de invulling van de ERA, met name op het gebied van Open Access, al was het alleen al vanwege het grote belang van publiek-private samenwerking.

Horizon 2020 en open toegang publiceren

Evenals de Commissie is Nederland van mening dat open toegang tot de laatste wetenschappelijke publicaties en onderliggende data van het grootste belang is voor zowel de versnelling van innovatie, als de bevordering van wetenschappelijke samenwerking zonder overbodige duplicatie van onderzoek als ook voor het betrekken van burgers en de maatschappij bij onderzoek (transparantie van het onderzoeksproces). Daarom kan Nederland zich vinden in het voorgestelde principe dat vanaf 2014 de publicaties die het resultaat zijn van onderzoekprojecten in het kader van Horizon 2020 open toegankelijk zullen zijn, hetzij direct of na een bepaalde periode van embargo. Nederland steunt hierbij het streven van de Europese Commissie om de mogelijkheid tot vergoeding van de kosten van onder open access publiceren te continueren. Wel plaatst Nederland hierbij opnieuw de kanttekening dat onder open access publiceren niet ten koste mag gaan van de samenwerking met bedrijven en dat bij publiek-private samenwerking de belangen van betrokken partijen gerespecteerd moeten worden. Daarom zouden consortia van publieke en private partijen zelf afspraken moeten maken wanneer de onderzoeksdata vrij toegankelijk worden, zoals ook door de Commissie wordt voorgesteld in deze mededeling. Dit dient niet alleen de fase te betreffen waarin de data worden verzameld en opgesteld, maar ook de vervolgfase waarin van de onderzoeksdata gebruik gemaakt kan worden. Nederland zal nauwlettend volgen of de Commissie het bovenstaande voorstel ook t.a.v. het open access beleid in de Mededeling over Horizon 2020 van toepassing zal verklaren. In Horizon 2020 staat immers dat t.a.v. de toegang tot onderzoeksdata/results de Commissie in de subsidieovereenkomst (Grant Agreement) de voorwaarden hiervoor zelf kan bepalen. Hieruit zou volgen dat de Commissie het maken van afspraken hierover in Horizon 2020 niet aan de partijen zelf wil overlaten.

Nederland steunt eveneens de ambitie van de Europese Commissie om na te streven dat in 2016 60% van alle in de EU publiek gefinancierde wetenschappelijke artikelen open toegankelijk gepubliceerd zal worden.

De aan de lidstaten voorgestelde maatregelen

Aanbeveling 1, open toegang tot wetenschappelijke publicaties, richt zich op:

- een helder beleid bepalen voor de bevordering van open toegang tot wetenschappelijke publicaties die het resultaat zijn van publiek gefinancierd onderzoek. Dit beleid moet voorzien in a) concrete doelstellingen en indicatoren om de vooruitgang te meten, b) uitvoeringsplannen bevatten met toewijzing van verantwoordelijkheden en c) daaraan gekoppeld een financiële planning.

Waarborgen dat als gevolg van dat beleid:

- zo spoedig mogelijk open toegang verleend wordt tot publicaties die het resultaat zijn van publiek gefinancierd onderzoek; bij voorkeur onmiddellijk en in ieder geval niet later dan 6 maanden na publicatiedatum en 12 maanden voor de sociale wetenschappen;
- licentiesystemen ontwikkeld worden die op evenwichtige wijze bijdragen aan dit beleid, maar wel in overeenstemming zijn met de vigerende auteursrechtwetgeving, daarbij de onderzoekers aanmoedigend hun auteursrecht te behouden en hun uitgevers licenties te verlenen;
- het academisch loopbaanstelsel onderzoekers gaat belonen die deelnemen aan een cultuur van uitwisseling van de resultaten van hun onderzoek en open toegang bieden tot hun onderzoeksdata en publicaties;
- het MKB en zelfstandige onderzoekers zo breed en goedkoop mogelijk toegang krijgen tot de wetenschappelijke publicaties en onderliggende data van onderzoek, dat uit publieke middelen wordt gefinancierd.

Met betrekking tot de meeste van deze voorgestelde maatregelen voeren de Nederlandse instellingen voor hoger onderwijs en onderzoek al geruime tijd, zowel apart als gezamenlijk, beleid om voortgang te boeken op het terrein van het bieden van open en duurzame toegang tot wetenschappelijke publicaties en data en bevinden zich daarmee in de voorhoede van Europa. De Nederlandse overheid steunt dit beleid van de instellingen en ziet mede daarom op dit moment geen aanleiding om zelf specifiek beleid op dit onderwerp te initiëren.

Met name NWO, maar inmiddels ook de KNAW, voeren specifiek beleid ter bevordering van open toegang en duurzame opslag van publicaties en data en zijn ook bereid hierin te investeren.

Met betrekking tot de laatste drie genoemde maatregelen ziet Nederland problemen in de uitvoering. Een academisch loopbaanstelsel dat onderzoekers beloont die deelnemen aan een cultuur van uitwisseling van onderzoeksresultaten is nog niet in zicht. Nederland ziet de noodzaak, maar ziet niet direct mogelijkheden voor de overheid om dit tot stand te brengen, maar is wel bereid hierover met de universiteiten in gesprek te treden. Het publiek voorlichten over de huidige contracten tussen de hoger onderwijsinstellingen en de wetenschappelijke uitgevers ziet Nederland niet als een taak van de overheid, maar van de instellingen die zelf gezamenlijk deze contracten afsluiten. Nederland staat positief tegenover de aanbeveling om het MKB en zelfstandige onderzoekers zo breed en goedkoop mogelijk toegang te verlenen tot de laatste wetenschappelijke publicaties plus de onderliggende data. Deze aanbeveling zou uitgebreid dienen te worden met de doelgroep van onderzoeksinstituten in ontwikkelingslanden. Nederland kan in de Raad aangeven dat hiermee ook de doelen van de Nederlandse en EU ontwikkelingssamenwerking, en wel met name de Millennium Ontwikkelingsdoelen, worden bevorderd.

De wijze waarop de toegang voor het MKB geregeld moet worden – of: vorm gegeven kan worden – verdient hierbij wel nadere aandacht, aangezien bij het MKB naar verwachting in een aantal gevallen geen behoefte zal bestaan aan rechtstreekse toegang tot publicaties en / of onderzoeksdata.

Zo heeft een recent experiment met start ups in de biomedische sector tot uitkomst gehad, dat deze sector ook via een omwegroute (universiteit) toch toegang kan krijgen tot de bedoelde gegevens.

Aanbeveling 2, toezicht op de onderzoeksfinancierende instellingen en de academische instellingen die overheidsfinanciering krijgen, richt zich op:

- institutioneel beleid vaststellen voor open toegang tot wetenschappelijke publicaties en dit vastleggen in uitvoeringsplannen;
- de benodigde financiering beschikbaar stellen voor open toegang, waarbij ook voorzien wordt in verschillende verspreidingskanalen (tot en met eventueel digitale infrastructuren) en nieuwe, experimentele, communicatiemethoden tussen wetenschappers;
- het systeem van werving en beoordeling van onderzoekers zo aanpassen dat meedoen aan de vrije uitwisseling van onderzoeksresultaten beloond wordt;
- onderzoekers bijscholen over hoe om te gaan met open toegang en de waarborging van hun IPR in het bijzonder;
- in onderhandeling treden met de uitgevers over nieuwe uitgeefmodellen;
- zorgen voor goede identificatie tools; voorbeeld van een belangrijke identificatie tool is de "persistent identifier". Dit is een permanent en uniek label aan een digitaal object (tekstdocument, audiovisueel bestand, databestand, etc.), dat losstaat van de bewaarlocatie. Het unieke label wordt op een afgesproken plaats geregistreerd. Zo zorgt het unieke label ervoor dat het object altijd teruggevonden kan worden op het internet, ook als de naam van het object of de bewaarplaats verandert. Hiermee is een object altijd en overal eenduidig refereer- en vindbaar.

Nederland kan hier op dit moment slechts in beperkte mate toezicht op houden gelet op de bij wet aan de instellingen toegekende autonomie.

Aanbeveling 3, overheidsbeleid over open toegang tot de resultaten van publiek gefinancierd onderzoek, betreft:

- concrete doelen en indicatoren formuleren;
- uitvoeringsplannen waarin verantwoordelijkheden worden belegd;
- een financiële planning;
- opleidingen voor nieuwe beroepsprofielen op het gebied van gegevensverwerkingstechnologieën bevorderen en/of implementeren

Nederland staat hier in principe positief tegenover, maar zal zelf hierover voorlopig geen beleid vastleggen vanwege de financiële consequenties die dat zou hebben voor de rijksbegroting.

Aanbeveling 4 beveelt aan om bewaring en hergebruik van wetenschappelijke informatie te ondersteunen door beleid hiervoor te bepalen en de juiste voorwaarden te scheppen en te financieren, zodat onderzoeksresultaten ook op de lange termijn nog toegankelijk zullen zijn.

Nederland ziet de noodzaak en steunt de inspanningen van de instellingen op dit terrein waar mogelijk, maar zal ook met betrekking tot deze aanbeveling zelf geen beleid voeren vanwege de financiële consequenties.

Aanbeveling 5 betreft de ondersteuning van de ontwikkeling van e-infrastructuren voor de verspreiding van wetenschappelijke informatie, zowel nationaal als internationaal. Nederland zet zich zowel nationaal als internationaal in voor de ontwikkeling van e-infrastructuren voor de verspreiding van wetenschappelijke informatie. Goede voorbeelden hiervan zijn het Nederlandse Parelsnoerproject (biobanken, een datacentrum van de acht Universitair Medische Centra), het 3 TU-datacentrum (van de bibliotheken van de drie Technische Universiteiten) en Europese data-infrastructuren zoals SHARE (Survey of Health, Ageing and Retirement).

Voor aanbevelingen 6 en 7 geldt dat de Nederlandse onderwijs- en onderzoekinstellingen verenigd in SURF en DANS zich hier wereldwijd vol voor inzetten. Aanbeveling zes vraagt de synergieën tussen e-infrastructuren op Europees en mondiaal niveau te ondersteunen door actief bij te dragen aan de interoperabiliteit en om de grensoverschrijdende samenwerking te ondersteunen die gericht is op het gebruik en de ontwikkeling van ICT-infrastructuren voor hoger onderwijs en onderzoek. De zevende aanbeveling vraagt om een dialoog met alle belanghebbende partijen op nationaal, Europees en internationaal niveau over:

- het koppelen van publicaties aan onderliggende data;
- ontwikkelen van nieuwe publicatiemodellen met de uitgevers;
- ontwikkelen van nieuwe onderzoeks- en bibliometrische indicatoren;
- nieuwe beloningssystemen;
- bevorderen van en implementatie van open toegang op internationaal niveau in samenwerkingsprojecten.

De Commissie beveelt ook aan om een nationaal coördinator aan te wijzen voor de uitvoering van de in de aanbeveling vermelde maatregelen, die ook fungeert als aanspreekpunt voor de Europese Commissie en die ook verslag legt van de follow-up van deze aanbeveling. Nederland staat positief tegenover het aanwijzen van een nationaal coördinator voor de uitvoering van de in de aanbeveling vermelde maatregelen. In Nederland houden diverse organisaties zoals NWO, KNAW/DANS en SURF zich bezig met het bevorderen van open toegang en duurzame opslag van wetenschappelijke publicaties en data. Op een later tijdstip kan bepaald worden hoe en waar de rol van nationaal coördinator belegd zal worden.

Fiche 8: Mededeling Gezamenlijke strategie voor een partnerschap tussen de EU en het Caribisch gebied

1. Algemene gegevens

Titel voorstel

Gezamenlijke mededeling aan de Raad. Gezamenlijke strategie voor een partnerschap tussen de EU en het Caribisch gebied.

Datum Commissiedocument

26 juni 2012

Nr. Commissiedocument

JOIN (2012) 18

Pre-lex

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=JOIN:2012:0018:FIN:NL:PDF>

Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board

Niet opgesteld.

Behandelingstraject Raad

Behandeling in de Raad Buitenlandse Zaken (Ontwikkelingssamenwerking configuratie).

Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Buitenlandse Zaken.

3. Essentie voorstel

De top van de EU en het Cariforum¹ besloot in mei 2010 in Madrid om te werken aan een gezamenlijke strategie voor een partnerschap tussen de EU en het Caribisch gebied. De landen in het Caribisch gebied maken deel uit van de groep staten in Afrika, de Cariben en de Stille Oceaan die via de overeenkomst van Cotonou met de EU verbonden is². Daarnaast maakt een aantal landen in het Caribisch gebied vanwege zijn status van LGO (Landen en Gebieden Overzee) deel uit van de EU. Dat geldt ook voor de Caribische delen van het Koninkrijk Aruba, Curaçao en Sint Maarten. De gezamenlijke acties die in het voorstel worden genoemd, moeten complementair zijn met en

¹ De leden van het Cariforum zijn: Antigua and Barbuda, de Bahama's, Barbados, Belize, Cuba, Dominica, de Dominicaanse Republiek, Grenada, Guyana, Haïti, Jamaica, Montserrat, Saint Kitts en Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent en de Grenadines, Suriname en Trinidad en Tobago

² Overeenkomst van Cotonou: partnerschapsovereenkomst tussen de leden van de groep van Staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan (ACS) enerzijds, en de Europese Gemeenschap en haar lidstaten anderzijds, ondertekend te Cotonou op 23 juni 2000

worden uitgevoerd binnen de samenwerkingsovereenkomsten-overeenkomsten, -structuren en -instrumenten die tussen het Caribisch gebied en de EU reeds van kracht zijn, teneinde synergie te bevorderen en overlapping te voorkomen.

De EU en het Caribisch gebied delen een lange gemeenschappelijke geschiedenis. Deze gezamenlijke strategie beoogt de wederzijdse betrekkingen een nieuwe dimensie te geven. Er zijn vijf kerngebieden vastgesteld: a) regionale integratie, b) wederopbouw van Haïti, c) klimaatverandering en natuurrampen, d) criminaliteit en veiligheid, en e) gezamenlijk optreden in multilaterale fora. De mededeling is daarmee een aanvulling op het bestaande, goed ontwikkelde instrumentarium dat beschikbaar is voor de regio zoals de overeenkomst van Cotonou, de economische partnerschapsovereenkomst tussen de Cariforum-staten en de EU en de biregionale politieke dialoog. Dit wordt aangevuld door andere kaders voor regionale samenwerking waaraan de EU en het Caribisch gebied deelnemen, zoals het partnerschap van de EU met Latijns-Amerika en het Caribisch gebied, en instrumenten zoals het Europees Ontwikkelingsfonds (EOF), het financieringsinstrument voor ontwikkelingssamenwerking (DCI), het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en het aan Caricom-gelieerde Caribisch Ontwikkelingsfonds.

Het maatschappelijk middenveld, niet-statelijke actoren en parlementen spelen een belangrijke rol bij de uitvoering van de gezamenlijke strategie en worden daar met een inclusieve dialoog bij betrokken.

4. Wat is de Nederlandse grondhouding ten aanzien van de bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit van deze mededeling en de eventueel daarin aangekondigde concrete wet- en regelgeving? Hoe schat Nederland de financiële gevolgen in, alsmede de gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten?

Bevoegdheidsvaststelling:

De Commissie doet geen voorstellen voor concrete wet- en regelgeving. De Commissie/EDEO doet wel aanbevelingen om de politieke dialoog te versterken, bestaand instrumentarium en coördinatie te verbeteren en om mechanismen te ontwikkelen om risico's bij rampen te verminderen en de regionale capaciteit voor rampen en noodrespons te versterken. De Unie heeft op deze terreinen een gedeelde bevoegdheid (art. 4 lid 2 en lid 4 VWEU).

Subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel:

Nederland heeft een positieve grondhouding t.a.v. subsidiariteit van de mededeling omdat het een beleidsterrein betreft waarbij handelen door de EU als geheel effectiever en efficiënter is dan handelen door de lidstaten afzonderlijk.

De aanbevelingen die de Commissie doet, laten voldoende ruimte voor nationale besluiten en staan inhoudelijk in verhouding tot de geformuleerde doelstellingen. De proportionaliteitstoets is positief.

Financiële gevolgen

In de Mededeling staan geen voorstellen waaraan directe financiële gevolgen zijn verbonden. Nederland wil dat de financiële middelen ter uitvoering van het voorgestelde beleid gevonden worden binnen de bestaande financiële kaders van de EU-begroting. Over de hoogte van toekomstige EU steun aan de regio wordt besloten in het kader van onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader en het Europees Ontwikkelingsfonds (EOF) voor 2014-2020. Over het financieringsvoorstel van de Commissie voor EOF11 ging de Kamer in december 2011 een BNC-fiche toe [Kamerstuk 22 112 nr. 1313].

Regeldruk en administratieve lasten

Voorstellen hebben geen gevolgen voor regeldruk en administratieve lasten.

4. Nederlandse positie over de mededeling

Het kabinet ondersteunt de voorgestelde doelen en maatregelen voor een gezamenlijke strategie met het Caribisch gebied. Het in deze mededeling voorgestelde beleid sluit nauw aan bij de prioriteiten zoals gesteld in de beleidsbrief "Het buitenlands beleid van het koninkrijk in de Cariben" (Kamerstuk 29 653, 11 december 2009). De doelstellingen van het buitenlands beleid van het Koninkrijk der Nederlanden in de Cariben richten zich met name op het bestendigen en verdiepen van de goede bilaterale betrekkingen met de landen in het Caribisch gebied en het bijdragen aan een duurzame en economische ontwikkeling van de Cariben in brede zin. De doelen en maatregelen die in het kader van de EU-strategie met de Cariben zijn geformuleerd, sluiten hierop aan, zeker op het gebied van regionale integratie en samenwerking; vergroten van de welvaart; ecologische kwetsbaarheid/ klimaatverandering en criminaliteit en veiligheid - vooral drugscriminaliteit en mensenhandel/mensensmokkel.

De relatie tussen de EU enerzijds en het Caribisch deel van het Koninkrijk anderzijds is vastgelegd in het Landen en Gebieden Overzee (LGO)-besluit, dat loopt tot en met 31 december 2013. In het traject in de aanloop naar deze Mededeling heeft Nederland altijd het belang van de LGO's onderstreept en dat zal Nederland ook blijven doen bij de uitvoering van het EU beleid ten aanzien van de Cariben. De notie dat de relatie met de LGO's meer moet stoelen op een partnerschap dan op een klassieke ontwikkelingssamenwerkingsrelatie, is daarbij het uitgangspunt.

Fiche 9: Mededeling Ontwikkeling EU Beleid voor het Noordpoolgebied

1. Algemene gegevens

Titel voorstel

Gezamenlijke Mededeling van de Europese Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger (HV) aan het Europees Parlement en de Raad: Ontwikkeling van een EU Beleid ten opzichte van het Noordpoolgebied: vooruitgang sedert 2008 en volgende stappen.

Datum Commissiedocument

26 juni 2012

Nr. Commissiedocument

JOIN(2012) 19

Pre-lex

Zie <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=JOIN:2012:0019:FIN:NL:PDF>

Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board

Er is geen impact assessment van de Commissie m.b.t. deze mededeling. Wel heeft de Commissie een 'Rapport Arctische Voetafdruk van de EU en Beleidsevaluatie' laten maken, dat in januari 2011 is verschenen.

Behandelingstraject Raad

Behandeling zal waarschijnlijk in RBZ-kader plaatsvinden.

2. Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Buitenlandse Zaken

3. Essentie voorstel

In 2008 heeft de Commissie haar eerste mededeling over het Noordpoolgebied aangenomen en tevergeefs het officiële waarnemerschap van de Arctische Raad aangevraagd. Sindsdien is haar betrokkenheid bij het Noordpoolgebied gegroeid. Ook verleent zij aanzienlijke steun aan het Noordpoolgebied zoals blijkt uit de bijlage. De bijdrage bestaat uit (1) bestrijding van klimaatverandering, (2) onderzoek van het Arctisch milieu, (3) duurzame ontwikkeling, (4) monitoring van veranderingen en inperking van toekomstige risico's, en (4) scheepvaart en maritieme veiligheid. Deze mededeling van de Commissie en de HV gezamenlijk, betoogt dat de EU meer aandacht moet besteden aan Arctische aangelegenheden op het gebied van kennis, verantwoordelijkheid en

betrokkenheid. De snelheid waarmee de veranderingen in het Noordpoolgebied zich voltrekken en haar verantwoordelijkheid als importeur van natuurlijke hulpbronnen en grondstoffen zijn belangrijke redenen voor de gewenste extra inspanningen van de EU op het vlak van milieubescherming en de strijd tegen klimaatverandering. De EU is zich, naar eigen zeggen, ook meer bewust geworden van haar impact op het Noordpoolgebied en van de mogelijkheden voor duurzame ontwikkeling van deze regio, die zowel voor de lokale bevolking als de EU voordelen kunnen opleveren. De Commissie en de HV stellen voor om dit EU-beleid verder te ontwikkelen door:

- Ondersteuning van kennis op het gebied van milieu- en klimaatveranderingen in het Noordpoolgebied.
- Verantwoord optreden m.b.t. economische ontwikkeling in het Noordpoolgebied gebaseerd op duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen en grondstoffen en inzet van milieudeskundigheid.
- Meer betrokkenheid bij en dialoog met de Arctische staten, inheemse bevolkingsgroepen en andere partners.

4. Wat is de Nederlandse grondhouding ten aanzien van de bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit van deze mededeling en de eventueel daarin aangekondigde concrete wet- en regelgeving? Hoe schat Nederland de financiële gevolgen in, alsmede de gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten?

Bevoegdheidsvaststelling:

De mededeling betreft de externe betrekkingen van de EU. Gezien de verantwoordelijkheden van de EU op het gebied van onder andere milieu (klimaat), mariene en maritieme zaken en duurzame ontwikkeling acht Nederland de EU bevoegd op te treden ten aanzien van de Noordpool.

Subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel:

De subsidiariteit wordt positief beoordeeld. De voorstellen in de mededeling bouwen voort op bestaand EU-beleid voor het Noordpoolgebied. Om die betrokkenheid te formaliseren heeft de Commissie namens de EU opnieuw een verzoek ingediend tot officieel waarnemerschap van de Arctische Raad (AR), het enige circumpolaire beleidsforum, dat alle Arctische staten¹ en hun inheemse bevolking vertegenwoordigt. Gezien de rol die de EU heeft op de Noordpool vindt Nederland het gepast dat de EU deze voortzet.

De proportionaliteit wordt positief beoordeeld. Hoewel het officiële waarnemerschap van de AR geen beslissingsbevoegdheid toekent, biedt het de mogelijkheid tot informele uitwisseling van ideeën en

¹ De Arctische staten zijn VS, Canada, Rusland, Noorwegen, Zweden, Finland, Denemarken en IJsland.

standpunten met vertegenwoordigers van de Arctische Staten en tot deelname in de 6 verschillende werkgroepen van de AR en aldus tot beleidsbeïnvloeding.

Het voorstel bouwt pragmatisch en tegelijkertijd ambitieus voort op bestaand EU-beleid en –uitvoering m.b.t. het Noordpool gebied, dat zeker ook voor Europa steeds belangrijker wordt. Het gaat daarbij om het vergroten van kennis terzake zodat een beter inzicht wordt verkregen in de impact van het menselijk handelen. Een betere afstemming van onderzoek en toenemende high tech monitoring leidt enerzijds tot synergievoordelen en impliceert anderzijds de noodzaak van voldoende schaal en financiële middelen. Het EU-voorstel laat voldoende ruimte aan Nederland voor een eigen inbreng in het kader van de AR en ondersteunt tevens door zijn oriëntatie en omvang het Nederlandse beleid.

In 2007-2013 heeft de EU een bedrag van € 1,14 miljard ter beschikking gesteld om het economisch, sociaal en ecologisch potentieel van de Arctische regio te ontwikkelen, onder meer via structuur/cohesiefondsen, het GLB, het visserijfonds en de programma's voor pre-accessie en nabuurschap. Vanuit het 7e kaderprogramma is 200 miljoen bestemd voor internationaal onderzoek in het noordpoolgebied. Ook in de volgende MFK-periode, 2014-2020, wil de Commissie EU-middelen beschikbaar stellen voor deze regio, al wordt in de Commissiemededeling niet duidelijk om welke bedragen het zou gaan. Nederland zal hierover meer duidelijkheid vragen.

De middelen voor de Noordpoolregio maken voor wat betreft de financiële aspecten integraal onderdeel uit van de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2014-2020. Nederland hecht eraan dat besprekingen over het Noordpoolbeleid niet vooruitlopen op de integrale besluitvorming betreffende het MFK. De beleidsmatige inzet van Nederland bij de vormgeving van het Noordpoolbeleid zal ondersteunend moeten zijn aan de Nederlandse inzet in de MFK-onderhandelingen, te weten een substantiële vermindering van de Nederlandse afdrachten aan de EU en een hervormde begroting die is toegespitst op de prioriteiten van dit decennium. Binnen dit kader blijft vanzelfsprekend de ruimte bestaan om op de inhoud actief in te spelen op het verloop van de onderhandelingen.

5. Nederlandse positie over de mededeling

De Nederlandse betrokkenheid bij het Arctisch gebied gaat ver terug, tot aan de ontdekkingstochten van Willem Barentsz in de zestiende eeuw. Ook in recentere tijden bleef de politieke betrokkenheid. Zo hoorde Nederland bij de negen oorspronkelijke verdragsluitende partijen van het Verdrag van Parijs (Spitsbergenverdrag) in 1920. Nederland vond het zeer belangrijk om actief deel te nemen aan internationale besluitvorming over het gebied en maakte snel gebruik van de commerciële mogelijkheden die het bood: tussen 1920 en 1926 exploiteerde de Nederlandsche Spitsbergen Compagnie (Nespico) N.V. een kolenmijn en bouwde daarvoor twee nederzettingen op Spitsbergen. Vanaf die tijd hield Nederland zich langere tijd afzijdig van het Noordpoolgebied, maar na afloop van de Koude oorlog kwam nieuwe multilaterale samenwerking tot stand en in 1992 vroeg Nederland de status van waarnemer aan bij de Arctic Environmental Protection Strategy (AEPS), die in 1996 opging

in de AR. Momenteel is Nederland actief in drie van de zes werkgroepen van de Raad. Daarmee is Nederland de actiefste waarnemerstaat. Nederland beschikt daarnaast sinds 1990 over een wetenschappelijk station in Ny Álesund op Spitsbergen.

Het Nederlandse polaire beleid (2011 – 2015) en het Nederlands Polair Programma (NPP) zijn de twee pijlers waarop vrijwel alle polaire activiteiten voor de Noord- en Zuidpool rusten. Het polaire beleid beschrijft wat Nederland in internationale fora m.b.t. de poolstreken uitdraagt. Het polaire beleid heeft geen apart budget. Het NPP is een wetenschapsprogramma voor poolonderzoek met een budget van €18,9 mln (2011 – 2015), waaruit de laatste jaren ook enkele beleidsondersteunende activiteiten worden gefinancierd. Het polaire beleid en het Polaire Programma zijn dus onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Het Nederlandse polaire beleid en dat van de EU liggen heel dicht bij elkaar. Beider aandacht is gericht op de uitvoering van internationale overeenkomsten met betrekking tot het milieu, de visserij, de scheepvaart en duurzame beheer. Tevens streven Nederland en de EU naar veiligheid en stabiliteit in het Noordpoolgebied en zullen daar naar vermogen aan bijdragen, o.m. door vast te houden aan de regels van internationaal recht. Ook economische belangen voor Nederland en de EU tekenen zich af in het Noordpoolgebied. Daarom beoogt Nederland een open toegang in dit gebied tot gemeenschappelijke hulpbronnen op gelijke voorwaarden. Nederland is bereid bij te dragen aan de totstandkoming van bindende internationale normen en afspraken over delfstofwinning bij voorkeur in het kader van de AR. Het EU-voorstel bouwt voort op bestaande EU-betrokkenheid in Arctische kwesties. Daarnaast roept het voorstel op tot meer EU-betrokkenheid bij onderzoek naar klimaatverandering op de Noordpool als basis voor verdere regionale en wereldwijde actie.

Nederland is van mening dat het hoge Noorden van blijvende strategische betekenis is en acht de AR het meest aangewezen beleidsforum voor de realisering van overkoepelende Arctische beheersdoelstellingen. Nederland is zelf al waarnemer sinds de oprichting van de AR in 1996. Eveneens officieel waarnemer zijn VK, Duitsland, Frankrijk, Polen en Spanje. Italië heeft een verzoek voor een officieel waarnemerschap ingediend, naast China, Japan en Zuid-Korea. Nederland ondersteunt de EU-aanvraag voor een officieel waarnemerschap bij de AR en een grotere rol voor de EU in het Noordpoolgebied o.a. omdat deze zal leiden tot genoemde synergie- en schaalvoordelen.

De ambities van de Europese Commissie en de HV lopen immers parallel met het officiële Nederlandse beleid terzake, bijvoorbeeld op het gebied van klimaatverandering. Zo ondersteunt Nederland de toepassing van de EU-mariene strategie binnen het OSPAR (Convention for the Protection of the Marine Environment of the North-East Atlantic) gebied dat ook de Noordpool betreft. Nederland tracht bij te dragen aan het in stand houden en zonodig verhogen van de veiligheid en stabiliteit in het gebied. Daartoe is de EU in Nederlandse ogen een zeer relevante actor, zoals blijkt uit rampenbestrijding binnen de Euro Arctische Raad voor de Barentsz Zee en uit het Commissievoorstel

voor een verordening over de veiligheid van offshore-olie en gasprospectie-, exploratie- en -productieactiviteiten.

Nederland ziet het Noordelijke Dimensiebeleid van 1999, aangepast in 2006, als een zeer bruikbaar instrument voor samenwerking tussen de EU, Rusland, Noorwegen en IJsland. Tenslotte ondersteunt Nederland de bredere ambities van de Commissie verwoord in de mededeling 'De EU en het Noordpoolgebied' van 2008. Het is immers belangrijk dat de EU zijn belangen aangeeft en oplossingen tracht te vinden voor eventuele problemen.